

Тетяна Гнаткович, Олена Котусенко, Неля Михайловська, Оксана Опачко

ДОРОЖНЯ КАРТА

**вчителя мовно-літературної освітньої галузі:
інструментарії оцінювання**

**(для 5–9 (НУШ) та 10–11 класів
закладів загальної середньої освіти)**

2026/2027 навчальний рік

Рецензенти:

Венжинович Н. Ф., доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри української мови ДВНЗ «УжНУ»;

Кузьма О. Ю., кандидат філол. наук, доцент кафедри української літератури ДВНЗ «УжНУ»;

Химинець А. А., кандидат філол. наук, учителька української мови та літератури, зарубіжної літератури Мукачівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 20 ім. О.Духновича Мукачівської міської ради, учитель-методист;

Варга Ю.О., учителька зарубіжної літератури Верхньоводнянського закладу загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів № 1 Великобичківської селищної ради Рахівської районної ради, учитель-методист.

Схвалено для використання в освітньому процесі
Науково-методичною радою Комунального закладу
«Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти»
Протокол № 5 від 24 серпня 2026

Зміст

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА	4
НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	9
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ 5–9 КЛАСІВ	10
Компетентнісний підхід до оцінювання	11
Види оцінювання	11
Формувальне та поточне оцінювання	11
Тематичне оцінювання	12
Семестрове оцінювання	13
Річне оцінювання	13
Організація, форми, методи та інструменти оцінювання	14
Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами	15
Дистанційне та змішане навчання	15
Дострокове оцінювання	15
Академічна доброчесність	15
Практичні орієнтири щодо організації оцінювання	15
Фіксування оцінок у класному журналі	17
Орієнтовні моделі оцінювання та заповнення класного журналу	19
Перевірка письмових навчальних робіт у 5–9 класах	22
УКРАЇНСЬКА МОВА	24
5–9 КЛАСИ	24
Орієнтовна кількість видів робіт з української мови у 5–9 класах	24
10 – 11 КЛАСИ	26
ОЦІНЮВАННЯ різних видів робіт на уроках української мови	27
Оцінювання мовних знань і вмінь	27
Формувальне і поточне оцінювання під час поурочного вивчення теми з української мови	27
Аудіювання	28
Діалогічне мовлення	29
Монологічне мовлення (усні переказ і твір)	32
Читання вголос	33
Читання мовчки	35
Письмові переказ / твір / есе / диктант	36
Есе	37
Критерії оцінювання письмових переказів / творів / есе	39
Мовне оформлення перевірки письмових робіт	40
Диктант. Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь учнів / учениць	41
Критерії оцінювання диктанту	41
УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА	43
5 – 9 КЛАСИ	43
Орієнтовна кількість видів робіт з української літератури у 5–9 класах	44
10–11 КЛАСИ	46
ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА	48
5– 9 КЛАСИ	48
Орієнтовна кількість видів робіт із зарубіжної літератури в 5–9 класах	49
10–11 КЛАСИ	51
Виразне читання	53
Критерії оцінювання виразного читання напам'ять художніх творів (за О.О. Ісасвою)	53
ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ результатів навчання учнів	54
Орієнтовні критерії оцінювання результатів навчання учнів з української мови	59
Орієнтовні критерії оцінювання результатів навчання учнів з літератури	61
Орієнтовні критерії оцінювання результатів навчання за групами результатів мовно-літературної освітньої галузі	63
Група результатів 1 — Усно взаємодіє (УВ)	63
Група результатів 2 — Працює з текстом (ПТ)	64
Група результатів 3 — Письмово взаємодіє (ПВ)	65
Група результатів 4 — Досліджує мовлення (ДМ)	67
Джерела	69

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

Зміст навчання української мови в Новій українській школі базується на компетентнісному, особистісно зорієнтованому й діяльнісному підходах до освітнього процесу, важливими складниками яких є спрямованість не тільки на засвоєння учнями різноманітних знань і вмінь, а й на підготовку до життя, формування вмінь розв'язувати проблеми, що виникають на їхньому шляху, оволодіння такими якостями, які сприятимуть учням / ученицям успішно здійснювати свою діяльність у різних ситуаціях. Технологізація цього процесу передбачає спеціальне конструювання навчального дидактичного матеріалу, системи уроків, методичних рекомендацій до їх проведення тощо.

Модельні навчальні програми з української мови та літератури, зарубіжної літератури для 5-9 класів створено згідно з Державним стандартом базової середньої освіти, затвердженим у 2020 році, та з метою наскрізного впровадження механізму реалізації завдань компетентнісного підходу в навчанні української мови в контексті положень «Нової української школи».

У зв'язку з цим розроблено новий формат пояснювальної записки до модельних навчальних програм, де визначено ієрархію цілей навчання, зазначено мету базової середньої освіти, уточнено предметну мету. Відповідно до поставлених цілей навчання української мови та літератури, зарубіжної літератури й стратегій модернізації освіти в Україні конкретизовано завдання навчальних предметів.

З огляду на сказане вище Дорожня карта вчителя / учительки мовно-літературної галузі: інструментарії оцінювання охоплює нормативно-правову базу, а саме:

1. Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 «Про освіту».

(Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017).

Відповідно до статті 1 розділу I Закону України «Про освіту» визначено основні терміни та їх визначення, зокрема:

«22) *результати навчання* – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів».

2. Закон України №463-IX від 16.01.2020 «Про повну загальну середню освіту».

Стаття 10 розділу III про організацію освітнього процесу:

«1. Освітній процес у закладах освіти організовується відповідно до Закону України "Про освіту", цього Закону, інших актів законодавства, освітньої програми (освітніх програм) закладу освіти та спрямовується на виявлення та розвиток здібностей та обдарувань особистості, її індивідуальних здібностей, *досягнення результатів навчання*, прогресу в розвитку, зокрема формування і застосування відповідних компетентностей, визначених державними стандартами».

3. Концепція «Нова українська школа».

У рамках запровадження компетентнісного підходу створено нову систему вимірювання й оцінювання *результатів навчання*, тому й відбуватимуться зміни щодо змісту зовнішнього незалежного оцінювання.

Канва розвитку учня: уміння читати, уміння висловлювати думку, критичне мислення, логічний захист позиції, ініціативність, творчість, проблеми, ризики й розв'язання, емоційний інтелект, робота в команді, творчість.

4. Державний стандарт базової середньої освіти.

(Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898).

Документ містить опис компетентнісного потенціалу та вимоги до обов'язкового навчання учнів у дев'яти освітніх галузях, першою з яких є **мовно-літературна**.

Для кожної галузі Державний стандарт окреслює *мету і групи загальних результатів*, які уточнюються через обов'язкові результати для кожного з циклів.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів складаються з таких компонентів:

- групи результатів навчання учнів, що охоплюють споріднені загальні результати;
- спільні для всіх рівнів загальної середньої освіти загальні результати навчання учнів, через які реалізується компетентнісний потенціал галузі;
- конкретні результати навчання учнів, що визначають їх навчальний прогрес за освітніми циклами;
- орієнтири для оцінювання, на основі яких визначається рівень досягнення учнями результатів навчання на завершення відповідного циклу.

Метою мовно-літературної освітньої галузі є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного й національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень.

У додатках 1, 2 Державного стандарту визначено:

1) компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі та базові знання, що передбачає формування вмінь і системи ставлень засобами знань про інформацію, комунікацію, текст і мовні засоби (додаток 1);

2) вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів із мовно-літературної освітньої галузі (українська мова, українська література, зарубіжні літератури (у перекладі українською мовою) для класів (груп) з українською мовою навчання) (додаток 2).

Обов'язкові результати навчання в Державному стандарті згруповано так:

№	Результати навчання	Уміння
1	Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях:	- сприймає усну інформацію; - перетворює інформацію з почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) в різні форми повідомлень; - виокремлює усну інформацію; - аналізує та інтерпретує усну інформацію; - оцінює усну інформацію...
2	Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) та використання інформації для збагачення власного досвіду.	- сприймає текст; - аналізує та інтерпретує текст; - збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід; - оцінює текст; - обирає текст для читання; - перетворює текстову інформацію; - читає творчо...
3	Висловлення думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими в	- створює письмові висловлення; - взаємодіє письмово в режимі реального часу (в цифровому середовищі); - редагує письмові тексти; - висловлює і захищає власні погляди, ідеї, переконання;

	цифровому просторі, дотримання норм літературної мови.	- використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок; - регулює власний емоційний стан;
4	Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними й літературними явищами, аналіз їх	- досліджує мовні явища; - використовує знання з мови у мовленнєвій творчості.

У документі чітко окреслено *ключові компетентності*, якими мають оволодіти учні/учениці після закінчення кожного з двох циклів – адаптаційного (5–6 класи) і базового предметного навчання (7–9 класи), та *наскрізні вміння*:

читати з розумінням,
висловлювати власну думку усно і письмово,
критично та системно мислити,
діяти творчо,
виявляти ініціативність,
здатність логічно обґрунтувати позицію,
конструктивно керувати емоціями,
оцінювати ризики,
приймати рішення,
розв'язувати проблеми.

5-6. Модельна навчальна програма → навчальна програма.

Статтею 1 Закону України «Про повну загальну середню освіту» означено тлумачення основних термінів, зокрема:

«7) Модельна навчальна програма – документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмету / інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством;

8) Навчальна програма – документ, що визначає послідовність досягнення результатів навчання учнів із навчального предмета (інтегрованого курсу), опис його змісту та видів навчальної діяльності учнів *із зазначенням орієнтовної кількості годин*, необхідних на їх провадження, та затверджується педагогічною радою закладу освіти».

Ключова відмінність між модельною і навчальною програмами в тому, що модельна програма не вказує кількість годин, порядок вивчення тем й інструментарій для вчителя відповідно до рівня навчання, а скеровує роботу вчителя на формування предметних, мета предметних та особистісних результатів.

Педагогічні працівники обирають модельні навчальні програми на відповідний цикл базової середньої освіти й не можуть змінювати їх усередині циклу, зокрема під час переходу з 5-го до 6-го класу або із 7-го до наступних класів базового предметного навчання. Різні класи однієї паралелі можуть навчатися за різними модельними навчальними програмами.

Навчальна програма повинна містити:

1) опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та / або відповідною модельною програмою;

2) розподіл навчальних годин на вивчення кожного тематичного блоку з урахуванням очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою;

3) опис видів навчальної діяльності;

- 4) структурується за зразком модельних програм;
- 5) затверджується педагогічною радою закладу освіти¹.

Вимоги до навчальних програм, розроблених на основі модельних навчальних програм, визначено в додатку 7 до Типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 17.08.2026 № 1430).

Згідно з додатком 7 розробник навчальної програми може:

- 1) доповнювати зміст обраної модельної навчальної програми, залучаючи регіональний компонент;
- 2) розширювати / поглиблювати або ущільнювати зміст окремих елементів (розділів, тем, модулів тощо) обраної модельної навчальної програми, зважаючи на потреби учнівства, матеріально-технічне забезпечення закладу освіти, запити батьків, громади тощо;
- 3) вилучати окремі питання з метою уникнення надмірної деталізації змісту навчального матеріалу; змінювати послідовність вивчення тем, запропоновану обраною модельною навчальною програмою, не порушуючи логічної послідовності досягнення результатів навчання;
- 4) доповнювати тематику практичних і творчих робіт.

Кількісних (відсоткових) обмежень обсягу таких змін цей документ не встановлює.

7. Календарно-тематичне планування²

На основі навчальної програми вчитель / учителька складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнівства, кількості навчальних годин та особливостей організації освітнього процесу.

Календарно-тематичне планування складають у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел. Воно може бути об'єднане з навчальною програмою в один документ.

Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичного планування і поурочних планів-конспектів є індивідуальними рішеннями вчителя / учительки. Установлення універсальних стандартів оформлення таких документів у межах закладу освіти, міста, району чи області законодавством не передбачено.

Під час розроблення календарно-тематичного планування вчитель / учителька самостійно вибудовує послідовність формування очікуваних результатів навчання, ураховуючи послідовність розгортання змісту навчальної програми.

На початку навчального року, семестру, вивчення теми, розділу або модуля вчитель / учителька самостійно визначає кількість і частотність застосування формувального, поточного та підсумкового оцінювання, а також доцільні методи й інструменти оцінювання. Це може бути відображено в навчальній програмі, календарно-тематичному плануванні або зафіксовано в інший зручний для вчителя / учительки спосіб.

Календарно-тематичне планування має залишатися гнучким. Упродовж навчального року вчитель / учителька може вносити до нього зміни відповідно до результатів засвоєння учнями навчального матеріалу, корегувати строки опрацювання програмових тем, змінювати кількість годин на вивчення окремих тем і змістових модулів.

¹ Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 17.08.2026 № 1430), розділ 5

² Інструктивно-методичні рекомендації на 2026/2027 навчальний рік, лист МОН України від 17.08.2026 № 1/17756-26, с. 4; наказ МОН України від 14.08.2026 № 1427, розділ II

Головним завданням учителя / учительки є забезпечення досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом для відповідного циклу навчання.

Зауважимо, що відповідно до статті 54 Закону України «Про освіту» педагогічні працівники мають право на академічну свободу, зокрема на вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі³.

8. Оцінювання результатів навчання.

Відповідно до статті 17 розділу III Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо освітнього процесу врегульовано *оцінювання результатів навчання*:

«1. Кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

2. Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є *формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання*, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання.

3. Формувальне, поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів на предмет їх відповідності вимогам навчальної програми, вибір форм, змісту та способу оцінювання здійснюють педагогічні працівники закладу освіти.

Підсумкове оцінювання результатів навчання учнів за сімейною (домашньою) формою здійснюється не менше двох разів на рік.

4. За вибором закладу освіти оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання учнів або за системою оцінювання, визначеною законодавством. У разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання результатів навчання учнів ним мають бути визначені правила переведення до системи оцінювання, визначеної законодавством.

Річне оцінювання та державна підсумкова атестація здійснюються за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень, що видається учневі щороку в разі переведення його на наступний рік навчання».

5. Систему та загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 04 травня 2026 року № 722, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 24 червня 2026 року за № 922/46316 (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 29 червня 2026 року № 1001). У 1–9 класах зазначена система вводиться в дію з 2026/2027 навчального року.

Особливості організації оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів визначено Рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 14 серпня 2026 року № 1427. Рекомендації застосовуються з 1 вересня 2026 року. Наказом Міністерства освіти і науки України від 14 серпня 2026 року № 1427 визнано таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 2 серпня 2024 року № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання».

Під час організації освітнього процесу у 2026/2027 навчальному році необхідно також урахувати Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році, надіслані листом Міністерства освіти і науки України від 17 серпня 2026 року № 1/17756-26.

³ Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII, стаття 54, частина перша

НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану здійснюється з урахуванням безпекової ситуації, доступності навчання, технічного забезпечення та освітніх потреб учнів. Навчання може відбуватися в очному, дистанційному або змішаному режимі. Учитель / учителька добирає доступні форми взаємодії, визначає матеріал для самостійного опрацювання та забезпечує посилене навчальне навантаження.

Оцінювання результатів навчальної діяльності може здійснюватися в синхронному або асинхронному режимі.

Синхронний режим дозволяє забезпечити об'єктивне оцінювання, проте вимагає відповідного технічного забезпечення у вчителя та всіх учнів / учениць. Оскільки залишається ризик технічних збоїв під час виконання завдань, слід застосовувати індивідуальний підхід та передбачити можливість повторного виконання тесту (контролю різних видів мовленнєвої діяльності, виконання тестових завдань, написання літературного диктанту, декламування напам'ять).

Асинхронний режим є більш гнучким у застосуванні, оскільки учні/учениці можуть виконувати завдання в зручний час.

З метою організації освітнього процесу на належному рівні працює державна вебплатформа Всеукраїнська школа онлайн (ВШО): <https://lms.e-school.net.ua/>.

Для учнів 5-11 класів на ВШО розміщені освітні курси, зокрема з української мови, української літератури, зарубіжної літератури.

Освітні матеріали 5-6 класів оновлені відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. У кожному курсі є уроки, що складаються з відео, конспекту, тестових завдань, у деяких уроках є інтерактивні завдання, кожна тема закінчується тематичними тестами, курс має підсумковий тест до навчального предмета (інтегрованого курсу). Також на ВШО розміщені діагностичні тести для вимірювання освітніх втрат.

Функціонал «Кабінет учителя» допомагає організувати індивідуальну або групову форми роботи з учнями, відстежуючи прогрес учнів, влаштовуючи обговорення та надсилаючи індивідуальні завдання.

Учням, які пропустили навчання або навчаються не за українськими освітніми програмами тривалий період (за кордоном у школах країн перебування), або тим, у кого є необхідність надолужувати або повторно опрацювати навчальний матеріал, рекомендується організувати вивчення предметів українознавчого циклу за модифікованими програмами з української мови, української літератури, історії України, географії для закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН № 701 від 16.05.2024 року розміщений на офіційному сайті за покликанням: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-vykorystannia-modyfikovanykh-prohram-z-ukrainskoi-movy-ukrainskoi-literatury-istorii-ukrainy-heohrafii-dlia-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity>

Реалізація модифікованих програм має на меті досягнення ключових результатів навчання, зокрема тих знань, умінь і навичок; становлення поглядів, цінностей, інших особистісних якостей, без яких подальше навчання буде ускладненим. Окремо варто зауважити, що ці програми дають змогу досягати результатів навчання завдяки скороченню змісту і мають на меті зменшити освітні втрати учнів, зважаючи на обмеженість часу на освоєння навчального матеріалу.

Запропоновані програми можуть бути змінені педагогічними працівниками, які організовують навчання, з урахуванням потреб та інтересів учнів. Кількість навчальних годин, визначена в програмах, є орієнтовною. На основі програм заклад загальної середньої освіти може розробити власні навчальні програми та затвердити їх рішенням педагогічної ради.

Навчальна та методична література з української мови, української літератури, зарубіжної літератури, інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі, рекомендована МОН, зазначена в Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки, що розміщений на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ 5–9 КЛАСІВ⁴

1. Оцінювання результатів навчання учнів незалежно від виду та форми здобуття ними освіти має бути *справедливим, неупередженим, об'єктивним, незалежним, недискримінаційним та доброчесним*.

2. *Справедливе оцінювання* ґрунтується на чітких і зрозумілих критеріях, заздалегідь відомих усім учасникам освітнього процесу, та орієнтоване на підтримку розвитку учнів, що передбачає обов'язкову можливість для зворотного зв'язку, пояснення оцінки та оскарження результатів навчання у разі незгоди.

3. *Неупередженість оцінювання* означає, що оцінювання здійснюється на основі досягнутих учнями результатів навчання без впливу особистих ставлень чи вподобань педагогічного працівника.

4. *Об'єктивність оцінювання забезпечується:*

- використанням інструментів оцінювання з чіткими і зрозумілими критеріями, що мінімізують множинність тлумачень;
- застосуванням стандартизованих процедур оцінювання, однакових для всіх учнів;
- можливістю перевірки результатів іншими педагогічними працівниками;
- фокусуванням виключно на вимірюваних результатах навчання.

5. *Недискримінаційність оцінювання* передбачає адаптування методів оцінювання до особливостей освітнього процесу з метою забезпечення рівного доступу учнів до нього та недопущення їхньої дискримінації.

6. *Доброчесність оцінювання* вимагає дотримання академічної доброчесності, виключає академічний плагіат, фабрикацію, фальсифікацію, несамотійне виконання завдання, недозволену допомогу та інші порушення під час виконання навчальних завдань, а також базується на прозорості та відповідальності осіб, які здійснюють оцінювання.

7. *Оцінювання в закладах освіти виконує такі функції:*

- *формувальна* — забезпечення відстеження динаміки навчального поступу учнів та визначення їх особистих навчальних потреб;
- *констатувальна* — встановлення рівня досягнення результатів навчання;
- *діагностувальна* — виявлення стану набутого досвіду, з'ясування причин утруднень, відстеження динаміки процесу навчання;
- *мотиваційна* — активізація внутрішніх мотивів до навчання через конструктивне оцінювання, що викликає почуття задоволення від результату;
- *коригувальна* — спрямування зусиль на подолання виявлених труднощів шляхом індивідуалізації завдань та підходів;
- *прогностична* — визначення знань та вмінь, необхідних на наступних етапах навчання, формування реалістичних очікувань;
- *розвивальна* — мотивування до рефлексії, самовдосконалення, аналізу власних сильних і слабких сторін через якісний зворотний зв'язок;
- *виховна* — налаштування учнів на відповідальність за результати власного навчання та якісне виконання завдань;
- *управлінська* — забезпечення інформацією для ухвалення рішень щодо академічної успішності, необхідності підтримки, переведення до наступного класу та моніторингу якості навчання на рівні закладу освіти.

⁴ Наказ Міністерства освіти і науки України від 04 травня 2026 року № 722, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 24 червня 2026 року за № 922/46316 (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 29 червня 2026 року № 1001)

Компетентнісний підхід до оцінювання

1. Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах компетентнісного підходу.

2. Реалізація компетентнісного підходу вимагає від педагогічного працівника дотримання таких вимог:

- фокусування на здатності учнів застосовувати знання в практичних ситуаціях, а не на механічному відтворенні теоретичного матеріалу;
- застосування практико-орієнтованих завдань;
- акцентування уваги на ступені оволодіння вмінням, а не на кількості допущених помилок;
- підтримка позитивного ставлення до навчальних досягнень учнів незалежно від рівня таких досягнень;
- використання різноманітних методів для виявлення рівня сформованості знань, умінь, ставлень та цінностей;
- врахування індивідуального освітнього поступу під час формувального оцінювання;
- залучення учнів до самооцінювання та взаємооцінювання;
- здійснення оцінювання виключно на основі чітких і зрозумілих критеріїв;
- надання якісного зворотного зв'язку педагогічним працівником іншим учасникам освітнього процесу.

3. Процес оцінювання має враховувати рівень сформованості наскрізних умінь учнів (зокрема, читання з розумінням, критичного та системного мислення, здатності співпрацювати з іншими, розв'язувати проблеми тощо).

Види оцінювання

Основними видами оцінювання в закладі освіти є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) та державна підсумкова атестація.

Формувальне та поточне оцінювання

У процесі навчання застосовують формувальне й поточне оцінювання. Визначальними для вибору виду оцінювання є його мета та спосіб використання отриманої інформації, а не назва роботи чи завдання.

Ознака	Формувальне	Поточне
Мета	зворотний зв'язок, виявлення навчальних потреб, коригування навчання	встановлення й фіксування рівня досягнення результатів на певному етапі
Шкала	вербальна, рівнева або бальна (за вибором учителя)	12-бальна*
Фіксування	не обов'язкове в журналі (можливе в зручний учителеві спосіб)	Обов'язкове в журналі; зазначення індексів груп результатів не є обов'язковим
Вплив на підсумкову оцінку	оцінки не враховують	Ураховують у підсумкову оцінку
Особливості	Ураховують не лише продемонстрований результат, а й дії, рішення та навчальні стратегії учня. Учень / учениця має можливість покращити результат: доопрацювати завдання, повторно	Визначають проміжний рівень досягнення результатів навчання в межах теми, розділу або модуля. Частотність поточного оцінювання учитель / учителька визначає самостійно. Поточні оцінки не потрібно виставляти на кожному уроці або за кожне виконане навчальне завдання.

	продемонструвати окреме вміння або виконати інше рівноцінне завдання. Індивідуальні консультації підлягають винятково формувальному оцінюванню	
--	---	--

*У разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання результатів навчання учнів мають бути визначені правила переведення до системи оцінювання, визначеної законодавством

Результати формувального оцінювання вчитель / учителька фіксує в зручний для себе спосіб. Таке фіксування є внутрішнім інструментом і не потребує оформлення окремої звітності. За потреби в класному журналі в стовпці з датою можна зробити запис «Формувальна».

Поточну оцінку можна виставити за результатами виконання одного або кількох навчальних завдань. Поточні оцінки виставляють у класному журналі без обов'язкового зазначення індексів груп результатів.

Підсумкове оцінювання

Підсумкове оцінювання здійснюють шляхом зіставлення досягнутих результатів навчання з очікуваними результатами, визначеними відповідною навчальною програмою.

Підсумкове оцінювання поділяється на тематичне; семестрове; річне⁵.

Тематичне оцінювання⁶

Тематичне оцінювання здійснюють на основі результатів поточного оцінювання за структурною одиницею навчальної програми та/або результатів виконання підсумкової (діагностувальної) роботи.

Форму, методи й інструменти тематичного оцінювання вчитель / учителька визначає з урахуванням очікуваних результатів навчання, передбачених відповідною темою, розділом, модулем або іншою структурною одиницею навчальної програми.

Підсумкове оцінювання (тематичне) здійснюють в один із способів або в їх поєднанні:

1) шляхом узагальнення поточних оцінок, отриманих протягом періоду навчання, що охоплює відповідну тему / розділ / модуль тощо;

2) шляхом проведення підсумкової тематичної роботи, яка б охоплювала ключові очікувані результати навчання, визначені програмою у відповідній темі / розділі / модулі тощо.

Підсумкову тематичну оцінку визначають або як середнє арифметичне всіх поточних балів, отриманих учнем протягом теми, **або** на підставі інших підходів, що мають бути відображені в критеріях, правилах і процедурах оцінювання закладу освіти.

Проведення окремої підсумкової роботи після кожної теми, розділу або модуля навчальної програми не є обов'язковим. Результати формувального оцінювання під час тематичного оцінювання не враховують.

Практично це означає:

1. Якщо тематичне оцінювання здійснюють лише шляхом узагальнення поточних оцінок, то тематичну оцінку визначають як середнє арифметичне всіх поточних балів.

$P + P + \dots + P \rightarrow \text{середнє арифметичне} = T$

2. Якщо проводять підсумкову тематичну роботу, то тематичну оцінку визначають за результатом цієї роботи. Такий спосіб має бути відображений у критеріях, правилах і процедурах оцінювання закладу освіти та схвалений педагогічною радою.

⁵ Наказ № 722 (розділ IV, пункт 4) та наказ № 1427 (розділ V)

⁶ Наказ № 1427 (розділ V)

$$\text{ПТР} = \text{Т}$$

3. Якщо поєднують поточні оцінки та підсумкову тематичну роботу, то тематичну оцінку можна визначати як середнє арифметичне всіх поточних балів та оцінки за підсумкову тематичну роботу. Такий спосіб має бути відображений у критеріях, правилах і процедурах оцінювання закладу освіти та схвалений педагогічною радою.

$$\text{П} + \text{П} + \dots + \text{П} + \text{ПТР} \rightarrow \text{середнє арифметичне} = \text{Т}$$

Семестрове оцінювання

Семестрове оцінювання є узагальненням результатів навчання наприкінці вивчення всіх структурних одиниць програми, передбачених для відповідного періоду навчання та/або підсумкових семестрових робіт

Семестрове оцінювання здійснюють шляхом узагальнення (в один із способів):

1) тематичних оцінок (у разі їх відсутності – поточних оцінок), отриманих протягом семестру;

2) тематичних оцінок (у разі їх відсутності – поточних оцінок), здобутих протягом семестру, і оцінки за семестрову підсумкову роботу.

Підсумкову семестрову оцінку визначають або як середнє арифметичне всіх балів за підсумками тематичного оцінювання, отриманих учнем протягом семестру (поточних, якщо тематичні відсутні), або на підставі інших підходів, що мають бути відображені в критеріях, правилах і процедурах оцінювання закладу освіти.

Підсумкова робота має охоплювати результати навчання, передбачені програмою на відповідний період, які належать до однієї або різних груп у Державному стандарті базової середньої освіти. Така робота має давати змогу отримати інформацію про досягнення учнями результатів навчання в характерних для навчального предмета / інтегрованого курсу видах діяльності.

Підсумкові роботи доцільно планувати з урахуванням результатів навчання, які необхідно оцінити, наявної інформації про їх досягнення, навчального часу та загального навчального навантаження учнів.

Не рекомендується визначати семестрову оцінку лише за результатом однієї підсумкової роботи, якщо наявна інша достатня й релевантна інформація про досягнення учнем результатів навчання за семестр.

За результатами семестрового оцінювання **визначають одну семестрову оцінку** з навчального предмета / інтегрованого курсу.

Семестрова оцінка може підлягати коригуванню відповідно до пункту 3.2 Інструкції з ведення класного журналу учнів 5–11(12)-х класів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 3 червня 2008 року № 496.

Річне оцінювання

Річне оцінювання здійснюють на основі семестрових оцінок.

Річну оцінку визначають як середнє арифметичне оцінок за I та II семестри або на підставі іншого підходу, відображеного в критеріях, правилах і процедурах оцінювання закладу освіти.

Окрему підсумкову роботу для визначення річної оцінки не проводять, крім випадків оцінювання учнів, які здобувають освіту за індивідуальними формами.

Якщо відповідно до навчального плану навчальний предмет вивчають лише в одному семестрі, річну оцінку визначають на підставі семестрової оцінки за той семестр, у якому вивчався предмет.

Коригування результатів річного оцінювання здійснюють у порядку, визначеному пунктами 9–10 Порядку переведення учнів закладу загальної середньої освіти на наступний рік навчання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14 липня 2015 року № 762.

Результати семестрового та річного оцінювання відображають у **Свідоцтві досягнень учня / учениці**. У разі проведення державної підсумкової атестації її результати також зазначають у Свідоцтві досягнень.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 14 серпня 2026 року № 1427 Міністерство освіти і науки України має до **1 жовтня 2026 року** забезпечити розроблення примірної форми Свідоцтва досягнень для учнів 5–9 класів.

Організація, форми, методи та інструменти оцінювання⁷

Оцінювання може здійснювати педагогічний працівник, а також самі учні шляхом самооцінювання і взаємооцінювання за визначеними критеріями.

Залежно від кількості учнів, залучених до оцінювання, його організація може бути:

- індивідуальною;
- груповою;
- фронтальною.

За способом подання результатів застосовують усну, письмову та практичну форми оцінювання. Їх можна реалізовувати очно або з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема під час дистанційного і змішаного навчання.

Методи та інструменти оцінювання вчитель / учителька обирає самостійно з урахуванням очікуваних результатів навчання, специфіки навчального предмета й освітніх потреб учнів.

Для отримання інформації про досягнення результатів навчання можна використовувати:

- педагогічне спостереження;
- усні й письмові відповіді;
- тести;
- роботу з текстами, даними та джерелами;
- виконання практичних завдань;
- розв'язання навчальних проблем;
- дослідження і проєкти;
- створення та представлення освітніх продуктів;
- комплексні завдання;
- інші доцільні методи й інструменти.

Інструментарій оцінювання має містити завдання, які відповідають очікуваним результатам навчання, що підлягають оцінюванню. Оцінюють не сам факт виконання усної відповіді, письмової роботи, проєкту або іншого виду діяльності, а продемонстрований учнем / ученицею рівень досягнення відповідних результатів навчання.

Компетентнісно орієнтовані завдання мають давати змогу виявити вміння учнів не лише відтворювати інформацію, а й розуміти, застосовувати, аналізувати, порівнювати та інтерпретувати її, обґрунтовувати думку, розв'язувати проблеми, проводити дослідження, приймати рішення, взаємодіяти або створювати продукт.

Коротке завдання, тест, усна відповідь або практична дія також можуть бути використані, якщо вони дають змогу отримати необхідну інформацію про досягнення відповідного результату навчання.

⁷ Наказ № 722 (розділи V–VI); наказ № 1427 (розділ III)

Перед виконанням конкретного завдання або виду роботи вчитель / учителька повідомляє учням критерії, за якими здійснюватиметься оцінювання.

Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами

Результати навчання учнів з особливими освітніми потребами оцінюють відповідно до загальних критеріїв з урахуванням індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану за його наявності.

Адаптація оцінювання може передбачати зміну способу подання завдання, форми відповіді, часу виконання, організації освітнього середовища, використання допоміжних засобів або створення інших умов, необхідних для демонстрування учнем / ученицею результату навчання.

Застосування адаптацій не змінює результату навчання, який оцінюють, і не є підставою для зниження оцінки. Якщо зміст навчального предмета модифіковано, оцінювання здійснюють відповідно до індивідуальних навчальних цілей, визначених в індивідуальній програмі розвитку, з урахуванням динаміки навчального поступу учня / учениці.

Дистанційне та змішане навчання

Під час дистанційного і змішаного навчання методи та інструменти оцінювання мають відповідати очікуваним результатам навчання, а отриманої інформації має бути достатньо для обґрунтованого визначення оцінки.

Технічні або організаційні обставини, які не характеризують рівень досягнення результатів навчання, не можуть бути самостійною підставою для зниження оцінки. Якщо через такі обставини інформації недостатньо, учневі / учениці потрібно надати доступний спосіб і, за потреби, інший строк для демонстрування відповідних результатів навчання.

Дострокове оцінювання

У разі вибуття учня / учениці із закладу освіти, зокрема через виїзд за кордон, надання соціальної відпустки, призов на військову службу або з інших підстав, оцінювання результатів навчання може бути проведене достроково. Процедура такого оцінювання визначає заклад освіти.

Академічна доброчесність

Оцінювання результатів навчання здійснюють із дотриманням принципів і правил академічної доброчесності, визначених законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

До початку виконання завдання вчитель / учителька визначає та повідомляє учням умови його виконання, зокрема: дозволені джерела інформації; допустимі види допомоги; можливість співпраці з іншими учнями; умови використання цифрових інструментів; можливість і межі використання засобів штучного інтелекту.

Оцінюванню підлягають результати діяльності, досягнуті учнем / ученицею особисто, або результати спільної діяльності, якщо така форма виконання передбачена умовами завдання.

Несамостійно виконане завдання вважається невиконаним і не підлягає оцінюванню. Факт порушення академічної доброчесності фіксують у документі про результати оцінювання у спосіб, визначений закладом освіти. Порядок такого фіксування та відповідні заходи реагування мають бути відображені в критеріях, правилах і процедурах оцінювання закладу освіти.

У разі встановлення порушення академічної доброчесності застосовують заходи реагування відповідно до законодавства та внутрішніх документів закладу освіти.

Практичні орієнтири щодо організації оцінювання

Планування оцінювання є складником планування освітнього процесу та має бути спрямоване на отримання достатньої інформації про процес і результати навчання учнів, передбачені навчальною програмою.

На початку навчального року, семестру, вивчення теми, розділу або модуля вчитель / учителька самостійно визначає кількість і частотність застосування формульовального, поточного та підсумкового оцінювання.

Заплановані види оцінювання можуть бути відображені в навчальній програмі, календарно-тематичному плануванні або зафіксовані в інший зручний для вчителя / вчительки спосіб. Обов'язкового позначення в календарно-тематичному плануванні всіх видів оцінювання не передбачено.

На початку навчального року **доцільно передбачити проведення вхідної діагностувальної роботи**⁸ для визначення рівня досягнення результатів навчання попереднього періоду, необхідних для подальшого навчання, виявлення освітніх втрат і навчальних потреб учнів. Вхідна діагностувальна робота на початку навчального року є інструментом формульовального оцінювання. Її результати не враховують під час поточного чи підсумкового оцінювання, а використовують для уточнення змісту й послідовності навчання, планування повторення, диференціації завдань та визначення необхідної підтримки учнів. **За потреби вчитель** може проводити діагностувальні роботи на початку другого семестру, теми, розділу, модуля програми тощо.

Методи й інструменти оцінювання **вчитель обирає самостійно** з урахуванням очікуваних результатів навчання, специфіки навчального предмета / інтегрованого курсу й освітніх потреб учнів.

Для отримання інформації про досягнення результатів навчання можна використовувати педагогічне спостереження, усні й письмові відповіді, тести, практичні та лабораторні роботи, роботу з текстами, даними й джерелами, розв'язання задач і навчальних проблем, дослідження, проєкти, створення й презентації продуктів, комплексні завдання та інші доцільні способи.

Під час підготовки до уроку вчитель / учителька самостійно визначає результати навчання, над досягненням яких працюватимуть учні, відповідні види діяльності й завдання, критерії їх оцінювання, спосіб надання зворотного зв'язку та, за потреби, спосіб фіксування отриманої інформації.

Варто пам'ятати, що об'єктом оцінювання є не факт виконання навчальної діяльності (проєкту, дослідження, усної відповіді чи письмової роботи), а продемонстрований учнем рівень досягнення відповідних результатів навчання. Інструмент оцінювання добирають відповідно до результату, який потрібно виявити та оцінити (Наказ № 1427)

Компетентнісно орієнтовані завдання мають давати змогу виявляти не лише вміння відтворювати інформацію, а й уміння її розуміти, застосувати, аналізувати, порівнювати, інтерпретувати, а також уміння обґрунтовувати думку, розв'язувати проблеми, проводити дослідження, приймати рішення, взаємодіяти або створювати продукт. Для реалізації компетентнісного підходу використовують практико-орієнтовані завдання, що передбачають застосування знань і вмінь у навчальних і практичних ситуаціях. Водночас коротке завдання, тест, усна відповідь, практична дія, дослід чи задача можуть також бути доречними, якщо дають змогу отримати необхідну інформацію про досягнення результату навчання.

Для добору й розроблення інструментів компетентнісного оцінювання вчитель може використовувати методичні посібники «Як оцінювати в НУШ?» для 10 освітніх галузей (<https://bit.ly/4ga580u>), «Каталог компетентнісних робіт для НУШ» (<https://nus-tasks.net>) і ресурс «Інтерактивний поступ» на цифровій платформі «Освіта для життя» (<https://bit.ly/4qn24Da>).

Учитель для конкретного інструменту оцінювання / виду роботи повідомляє учням критерії, за якими здійснюватиметься оцінювання.

⁸ Наказ МОН України від 14 серпня 2026 року № 1427, розділ II

Ставлення та цінності враховують під час оцінювання лише тоді, коли вони виявляються через передбачені Державним стандартом і програмою результати навчання. Поведінка, дисциплінованість, старанність, темп роботи та інші особистісні характеристики не є підставою для визначення оцінки.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною вчителям, які здійснюють відповідне оцінювання, учневі та його батькам або іншим законним представникам. Інформування учня та його батьків або інших законних представників про результати навчання здійснюють під час індивідуального спілкування, за допомогою паперових або електронних засобів комунікації, інформаційно-комунікаційних технологій та Свідоцтва досягнень (примірну форму якого затверджує МОН України).

На прохання учня або його батьків чи інших законних представників учитель пояснює, які результати навчання було оцінено, які критерії було застосовано та на якій інформації ґрунтується оцінка. Оскарження результатів оцінювання здійснюють у порядку, визначеному законодавством і відповідними документами закладу освіти.

Інформацію, отриману під час оцінювання, використовують не лише для виставлення оцінки, а передусім для прийняття педагогічних рішень: коригування змісту й темпу навчання, визначення необхідної підтримки, повторного опрацювання, планування наступних навчальних кроків та інформування учнів і батьків або інших законних представників. Персоніфіковані результати не використовують для публічного рейтингування учнів або порівняння учителів за середніми оцінками їхніх учнів⁹.

Фіксування оцінок у класному журналі¹⁰

У 5–9 класах учителеві не потрібно накопичувати й фіксувати в класному журналі оцінки за кожною групою результатів, зазначати біля поточних оцінок індекси ГР1, ГР2, ГР3, ГР4, створювати окремі стовпці за групами результатів або дублювати одну оцінку в кількох стовпцях.

Результати формувального оцінювання вчитель / учителька фіксує в+ зручний для себе спосіб, зокрема в робочих нотатках, контрольних переліках, матрицях або щоденниках спостережень. Ці записи є внутрішнім робочим інструментом учителя і не потребують оформлення як окрема звітність.

Фіксування результатів формувального оцінювання в класному журналі не є обов'язковим. За потреби вчитель / учителька може зробити в стовпці з датою запис «Формувальна».

Оцінки, виставлені під час **формувального оцінювання, не враховують** під час тематичного, семестрового та річного оцінювання. Водночас отриману інформацію вчитель / учителька може використовувати для визначення навчальних потреб учня / учениці, надання підтримки та планування подальшої роботи¹¹.

Поточні оцінки виставляють у класному журналі без обов'язкового зазначення груп результатів. Поточні оцінки не потрібно виставляти на кожному уроці або за кожне виконане навчальне завдання.

⁹ Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 14 серпня 2026 року № 1427, розділ III «Методи, інструменти, критерії оцінювання та інформування про підсумки оцінювання»

¹⁰ Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів, затверджені наказом МОН України від 14 серпня 2026 року № 1427, розділи I, IV, V; офіційне роз'яснення МОН «МОН спростило процедури оцінювання в базовій школі» від 18 серпня 2026 року.

¹¹ Наказ МОН України від 14 серпня 2026 року № 1427, Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів, розділ IV «Оцінювання в процесі навчання»

Оцінку за підсумкову роботу фіксують у класному журналі без уточнення груп результатів. За результатами семестрового оцінювання виставляють одну семестрову оцінку з навчального предмета /інтегрованого курсу.

Якщо електронний класний журнал дає змогу співвідносити оцінки з окремими результатами навчання або групами результатів, учитель / учителька може за власним бажанням використовувати цей функціонал як додатковий робочий інструмент для систематизації й аналізу інформації про навчальний поступ учнів. Таке індексування не є обов'язковим.

8

ВАРІАНТІВ ОЦІНЮВАННЯ в 5–9 КЛАСАХ

Умовні
позначення

П

Поточна оцінка

Т

Тематична оцінка

С

Семестрова оцінка

ПТР

Підсумкова
тематична робота

СПР

Семестрова
підсумкова робота

Моделі БЕЗ семестрової підсумкової роботи (СПР)

Варіант 1. Поточні → Семестрова

$P + P + P \rightarrow C$

Семестрова на підставі поточних

Варіант 2. Поточні → Тематичні → Семестрова

$P + P \rightarrow T \parallel T + T \rightarrow C$

Тематичні з поточних;
Семестрова – з тематичних

Варіант 3. Підсумкові тематичні (ПТР) → Тематичні → Семестрова

$PTR = T \parallel T + T \rightarrow C$

Тематична дорівнює оцінці за ПТР;
Семестрова – з тематичних

Варіант 4. Поточні + ПТР → Тематичні → Семестрова

$P + P + PTR \rightarrow T \parallel T + T \rightarrow C$

Тематичні з поточних та ПТР;
Семестрова – з тематичних

Моделі ІЗ семестровою підсумковою роботою (СПР)

Варіант 5. Поточні + СПР → Семестрова

$P + P + P + SPR \rightarrow C$

Семестрова з поточних та оцінки
за СПР

Варіант 6. Тематичні (з поточних) + СПР → Семестрова

$P + P \rightarrow T \parallel T + T + SPR \rightarrow C$

Тематичні з поточних; Семестрова
– з тематичних та оцінки за СПР

Варіант 7. Поточні + ПТР → Тематичні + СПР → Семестрова

$P + P + PTR \rightarrow T$
 $T + T + SPR \rightarrow C$

Тематичні з поточних та ПТР; Семестрова – з
тематичних та оцінки за СПР

Варіант 8. Підсумкові тематичні (ПТР) → Тематичні + СПР → Семестрова

$PTR = T \parallel T + T + SPR \rightarrow C$

Тематична дорівнює оцінці за ПТР; Семестрова
– з тематичних та оцінки за СПР

¹² Наказ МОН України від 14 серпня 2026 року № 1427 (розділи II, V)

Варіант 4. Тематичні оцінки на підставі поточних оцінок та підсумкової тематичної роботи; семестрова — на підставі тематичних оцінок

4. $\Pi + \dots + \Pi + \text{ПТР} \rightarrow \text{середнє арифметичне} = T + \Pi + \dots + \Pi + \text{ПТР} \rightarrow \text{середнє арифметичне} = T \rightarrow \text{середнє арифметичне} = C$

	Вид оцінки ¹⁴	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	ПТР	Тематична	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	ПТР	Тематична	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	ПТР	Тематична	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	ПТР	Тематична	
№	Число / місяць / Прізвище та ім'я учня \ учениці	03 / 09	10 / 09	18 / 09	26 / 09	29 / 09	30 / 09	03 / 10	10 / 10	18 / 10	26 / 10	29 / 10	30 / 10	03 / 11	10 / 11	18 / 11	26 / 11	29 / 11	30 / 11	01 / 12	05 / 12	10 / 12	14 / 12	10 / 12	22 / 12	I Семестр
1.	.. Богдан	7		9	9	10	9		10	9		10	10		9	10	11	10	10		11	10	11	10	11	10
2.	..Вікторія		8	7		9	8		8			8	8		9	9		8	9	8		9	8	8	8	8
3.	..Діана	6		5	6	7	6		5	6	6	7	6	6		5		6	6		6	5		7	6	6
4.	..Юрій		7	8	8	9	8	9		8	9	10	9		9	8	9	10	9	9		10	10	9	10	9

Варіант 5. Семестрова на підставі узагальнення поточних оцінок, отриманих протягом семестру, і оцінки за семестрову підсумкову роботу (СПР)

5. $\Pi + \Pi + \Pi + \dots + \Pi + \text{СПР} \rightarrow \text{середнє арифметичне} = C$

Середньозважені оцінки за семестр																									
	Вид оцінки	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	СПР	I Семестр	
№	Число / місяць / Прізвище та ім'я учня \ учениці	03 / 09	10 / 09	18 / 09	26 / 09	29 / 09	03 / 10	10 / 10	18 / 10	26 / 10	29 / 10	03 / 11	10 / 11	18 / 11	26 / 11	29 / 11	03 / 12	10 / 12	14 / 12	18 / 12	22 / 12				
1.	.. Богдан	7		9		10		10	9		10	10		9		11		11	10	10	11	10	10		
2.	..Вікторія		8		7	9		8		8			9		8		8		9		8		8		8
3.	..Діана	6		5		7		5	6		7	6		6		6		6	5	7	6	6	6		6
4.	..Юрій		7	8		9	9		8		10		9	8		10	9		10	9	9	9	9	9	

Варіант 6. Тематичні оцінки на підставі поточних; семестрова — на підставі тематичних оцінок і оцінки за семестрову підсумкову роботу (СПР)

6. $T + T + T + \text{СПР} \rightarrow \text{середнє арифметичне} = C$

№		Вид оцінки	середнє арифметичне																								I Семестр
		Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Тематична	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Тематична	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	Тематична	СПР			
	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	03 / 09	10 / 09	18 / 09	26 / 09	29 / 09	30 / 09	03 / 10	10 / 10	18 / 10	26 / 10	29 / 10	30 / 10	03 / 11	10 / 11	18 / 11	26 / 11	29 / 11	30 / 11	02 / 12	07 / 12	12 / 12	16 / 12	18 / 12	20 / 12	22 / 12	
1.	.. Богдан	7		9		10	9		10	9		10	10		9		11	10		11	10		10	10	11	10	
2.	..Вікторія		8		8		8		8		8		8		8		8	8		8		9		8	8	8	
3.	..Діана	6		5		7	6		5	6		7	6	6		6	6		6	6	5		7	6	6	6	
4.	..Юрій		7		8	9	8	9			8	10	9		9		8	10	9	9		10	9		9	9	

¹⁴ Вид оцінки в журналі НЕ позначається

Варіант 7. Тематичні оцінки на підставі поточних оцінок та підсумкової тематичної роботи; семестрова — на підставі тематичних оцінок і оцінки за семестрову підсумкову роботу (СПР)

7. $\Pi + \dots + \Pi + \Pi_{ТР} \rightarrow \text{середнє арифметичне} = T + \Pi + \dots + \Pi + \Pi_{ТР} \rightarrow \text{середнє арифметичне} = T + \text{СПР} \rightarrow \text{середнє арифметичне} = C$

	Вид оцінки ¹⁵	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	ПТР	Тематична	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	ПТР	Тематична	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	ПТР	Тематична	Поточна	Поточна	Поточна	Поточна	ПТР	Тематична	СПР	
№	Число / місяць / Прізвище та ім'я учня \ учениці	03 / 09	10 / 09	18 / 09	26 / 09	29 / 09	30 / 09	03 / 10	10 / 10	18 / 10	26 / 10	29 / 10	30 / 10	03 / 11	10 / 11	18 / 11	26 / 11	29 / 11	30 / 11	01 / 12	05 / 12	10 / 12	14 / 12	18 / 12	20 / 12	22 / 12	I Семестр
1.	.. Богдан	9		9		10	9		10	9		10	10	10		9	10	11	10		11	10	11	10	11	11	10
2.	..Вікторія		6			9	8	8				8	8		9		9	8	9	8		9		8	8	8	8
3.	..Діана	6		5	6	7	6		5	6	6	7	6	6		6		6	6		6	5	7	7	6	6	6
4.	..Юрій		7	8		8	8	9		8	9	10	9		9	8	9	10	9	9		10		10	10	9	9

Варіант 8. Тематичні оцінки на підставі підсумкової тематичної роботи; семестрова — на підставі тематичних оцінок і оцінки за семестрову підсумкову роботу (СПР)

8. $\Pi_{ТР} = T + \Pi_{ТР} = T \dots + \Pi_{ТР} = T + \text{СПР} \rightarrow \text{середнє арифметичне} = C$

	Вид оцінки			ПТР	Тематична			ПТР	Тематична			ПТР	Тематична			ПТР	Тематична	СПР	
№	Число / місяць / Прізвище та ім'я учня \ учениці	03 / 09	10 / 09	26 / 09	30 / 09	03 / 10	10 / 10	26 / 10	30 / 10	03 / 11	10 / 11	26 / 11	30 / 11	01 / 12	05 / 12	12 / 12	18 / 12	22 / 12	I Семестр
1.	.. Богдан			9	9			10	10			10	10			11	11	11	10
2.	..Вікторія			8	8			8	8			9	9			8	8	8	8
3.	..Діана			6	6			6	6			5	5			7	7	6	6
4.	..Юрій			8	8			9	9			9	9			10	10	9	9

Перевірка письмових навчальних робіт у 5-9 класах

Накази МОН України № 722 і № 1427 та Інструктивно-методичні рекомендації на 2026/2027 навчальний рік не встановлюють обов'язку ведення учнями окремого робочого зошита, визначеної періодичності його перевірки або обов'язкового щомісячного виставлення оцінки «Зошит» у класному журналі.

Водночас учителі мов і літератури здійснюють перевірку навчальних робіт учнів. За виконання цієї роботи законодавством передбачено відповідну доплату. Доплата¹⁶ встановлена за перевірку навчальних робіт і сама по собі не запроваджує окремого виду оцінювання «за зошит».

Форму виконання письмових робіт, їх обсяг і частотність перевірки вчитель / учителька визначає з урахуванням навчальної програми, виду роботи, навчального навантаження та освітніх потреб учнів.

Оцінку за конкретну письмову роботу, виконану в зошиті або в іншій формі, можна виставити як поточну, якщо робота дає змогу визначити рівень досягнення передбачених програмою результатів навчання. Таку поточну оцінку можна враховувати під час визначення тематичної

¹⁵ Вид оцінки в журналі НЕ позначається

¹⁶ Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2021 року № 1391 «Деякі питання встановлення підвищень посадових окладів (ставок заробітної плати) та доплат за окремі види педагогічної діяльності»

оцінки, а за відсутності тематичних оцінок — під час визначення семестрової відповідно до обраного способу оцінювання..

Окреме оцінювання самого факту ведення зошита, його наявності, охайності або повноти записів зазначеними нормативними документами не передбачено. Обов'язкового виставлення щомісячної оцінки «Зошит» та створення відповідної колонки в класному журналі немає.

УКРАЇНСЬКА МОВА

5-9 КЛАСИ

У 2026/2027 навчальному році вивчення української мови здійснюватиметься:

у **5-6, 7-9 класах** за такими **модельними програмами**:

- «Українська мова. **5-6 класи**» (автори Голуб Н.І., Горошкіна О.М.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795
- «Українська мова. **5-6 класи**» (автори Заболотний О.В. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795;
- «Українська мова. **5–9 класи**» для закладів загальної середньої освіти (авт. Полторацька А. Я., Сафонов Ю. М., Нестеренко Н. В.), рекомендованої наказом МОН України від 18.10.2024 № 1475;
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **5-6 класи**» (автори Старагіна І.П. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031;
- «Українська мова. **7–9 класи**» для закладів загальної середньої освіти (авт. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883;
- «Українська мова. **7–9 класи**» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883;
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **7-9 класи**» для закладів загальної середньої освіти (автори Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08. 2023 № 1001

Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovdzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

Орієнтовна кількість видів робіт з української мови у 5–9 класах¹⁷

Наведена кількість робіт є методичним орієнтиром для планування освітнього процесу і не встановлює обов'язкового мінімуму. Учитель / учителька може змінювати кількість робіт з урахуванням навчальної програми, кількості годин, особливостей класу та достатності інформації для оцінювання результатів навчання.

	5 кл.		6 кл.		7 кл.		8 кл.		9 кл.	
Усього годин	Відповідно до освітньої програми та навчального плану закладу освіти									
Семестри	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Перевірка мовної теми	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2
Письмовий переказ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Письмовий твір	-	1	1	-	1	-	1	-	1	-
Есе	1	-	-	1	-	1	-	1	-	1
Диктант	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Діалог	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
Усний переказ	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
Усний твір	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1
Аудіювання	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
Читання мовчки	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1

¹⁷ Таблицю укладено як методичний орієнтир на основі навчальних програм, наказів МОН України № 722 і № 1427 та Інструктивно-методичних рекомендацій на 2026/2027 навчальний рік. Наведена кількість робіт не є обов'язковим мінімумом

Ділові папери	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1
---------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

- Зазначені в таблиці види робіт не є вичерпним переліком. Конкретні різновиди цих робіт учитель / учителька визначає самостійно з урахуванням навчальної програми. Учитель / учителька може змінювати кількість робіт або замінювати окремі види іншими, якщо вони забезпечують формування відповідних умінь і дають змогу отримати достатню інформацію про досягнення учнями очікуваних результатів навчання.

- Кількість у рядку «Перевірка мовної теми» є орієнтиром щодо тематичного оцінювання за відповідними структурними одиницями навчальної програми (темами, розділами, модулями), а не кількістю обов'язкових окремих тематичних робіт. Проведення окремої підсумкової роботи після кожної теми, розділу або модуля навчальної програми не є обов'язковим.

- Переказ, твір, есе, діалог, аудіювання, читання мовчки та робота з діловими паперами можуть бути видами діяльності на уроках розвитку мовлення. Не кожен такий урок має завершуватися виставленням оцінки. Робота з розвитку мовлення може одночасно бути джерелом інформації для поточного або тематичного оцінювання; проводити ще одну окрему роботу для перевірки тих самих результатів навчання не потрібно.

- Не всі зазначені в таблиці роботи потрібно проводити як окремі контрольні роботи. Визначальними для віднесення роботи до формуального, поточного або підсумкового оцінювання є мета її проведення та спосіб використання отриманої інформації, а не назва роботи. Диктант, переказ, твір, есе, усна відповідь, робота з текстом, тестове чи творче завдання можуть використовуватися для формуального, поточного або підсумкового оцінювання.

- Для оцінювання рекомендовано використовувати компетентісно орієнтовані завдання та інші інструменти, що дають змогу визначити рівень досягнення результатів навчання, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти та відповідною навчальною програмою.

- Під час добору навчальних і оцінювальних завдань доцільно передбачати не лише відтворення мовних правил і визначень, а й уміння застосовувати їх у власному мовленні: побудову усного та письмового висловлення, роботу з текстом і медіатекстом, редагування, аргументування власної позиції, дотримання лексичних, граматичних, орфографічних, пунктуаційних і стилістичних норм.

- Оцінку не обов'язково виставляти за кожну виконану роботу.

- Поточні оцінки не потрібно виставляти на кожному уроці або за кожне завдання. Частотність поточного оцінювання вчитель / учителька визначає самостійно з урахуванням змісту програми, кількості годин і результатів навчання, які оцінюють. У разі виставлення поточної оцінки її фіксують у класному журналі без обов'язкового зазначення індексів груп результатів.

- Результати формуального оцінювання не враховують під час тематичного та семестрового оцінювання. Учитель / учителька фіксує їх у зручний для себе спосіб: у робочих нотатках, контрольних переліках, матрицях, щоденниках спостережень тощо. Фіксування результатів формуального оцінювання у класному журналі не є обов'язковим. За потреби вчитель / учителька може зробити в журналі запис «Формувальна» у стовпці з відповідною датою.

- Оцінювання за групами результатів та внесення таких оцінок до класного журналу не є обов'язковими. Необов'язковими є також зазначення індексів груп результатів біля поточних оцінок, створення окремих стовпців за групами результатів і дублювання однієї оцінки в кількох стовпцях. За бажанням учитель / учителька може використовувати такі позначення для систематизації інформації про навчальний поступ учнів.

- Тематичну оцінку визначають на підставі поточних оцінок та/або результатів тематичної підсумкової роботи.

- Якщо проводять семестрову підсумкову роботу, вона має охоплювати результати навчання, передбачені навчальною програмою на відповідний період. За наявності достатньої та релевантної інформації про досягнення учнями результатів навчання визначати семестрову оцінку лише за результатом однієї підсумкової роботи не рекомендується. Окремої підсумкової роботи для визначення річної оцінки не проводять, крім випадків, установлених для окремих форм здобуття освіти..

10 – 11 КЛАСИ

У 2026/2027 навчальному році вивчення української мови у **10-11 класах** здійснюватиметься за такими програмами:

- у **10-11 класах** — за навчальними програмами (рівень стандарту та профільний рівень), затвердженими наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10–11 класів закладів загальної середньої освіти» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 (Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>).

Оцінювання учнів 10-11-х класів у 2026/2027 н.р. здійснюється за критеріями оцінювання (Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти. Наказ МОНмолодьспорт №329 від 13.04.11 року https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/18438/) та орієнтовними вимогами оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти (Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти. Наказ МОН № 1222 від 21.08.13 року https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36975/)

Фронтальні види контрольних робіт з української мови у 10-11 класах

Усього годин Години з РМ	Рівень стандарту 10-11 кл		Профільний рівень 10-11 кл	
Семестри	I	II	I	II
Перевірка мовної теми	2	2	3	3
Письмо: переказ	-	-	1	1
твір	-	-	1	1
есе	2	3	1	1
Правопис: диктант	-	-	-	-
Перевірка зошитів	4	5	4	5

У таблицях зазначено мінімальну кількість фронтальних видів контрольних робіт, учитель на власний розсуд має право збільшувати цю кількість залежно від рівня підготовленості класу, здібностей конкретних учнів, умов роботи тощо.

Фронтально оцінюють диктант, письмовий переказ і письмовий твір (навчальні чи контрольні види робіт), мовні знання й уміння, запис яких здійснюють на сторінці класного журналу «Зміст уроку».

Індивідуальне оцінювання говоріння і читання рекомендуємо здійснювати в межах **поточного оцінювання учнівства**. Для цих видів діяльності не потрібно відводити окремих уроків, визначати окремий стовпець без дати на сторінці класного журналу «Облік навчальних досягнень».

Перевірку мовних знань і вмінь здійснюють за допомогою завдань, визначених учителем / учительською залежно від змісту навчального матеріалу.

Оцінка за контрольний твір з української мови та переказ є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи (надпис у колонці «Твір», «Переказ» не робиться).

Акцентуємо увагу, що в разі відсутності учня / учениці на одному зі спарених уроків під час написання контрольного твору, переказу рекомендуємо давати йому / їй індивідуальне завдання, визначене вчителем / учительською. Зазначене завдання виконується учнем / ученицею під час уроку.

У **10-11 класах** оцінка за зошит враховується в тематичну. У разі відсутності учня/учениці на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Тематичну оцінку виставляють на підставі поточних оцінок з урахуванням контрольних робіт.

Семестрову – на основі тематичного оцінювання.

Якщо дитина прохворіла частину семестру, пропустила, наприклад, одну тематичну, не має оцінки за якийсь вид мовленнєвої діяльності, то оцінку за семестр виводять на розсуд учителя /

учительки залежно від динаміки особистих навчальних досягнень учня / учениці, важливості пропущеної теми чи теми, за яку учня / ученицю атестовано (тривалість вивчення, складність змісту, ступінь узагальнення матеріалу).

Відповідно до статті 54 Закону України «Про освіту» **педагогічні працівники мають право на академічну свободу, включаючи свободу викладання, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі.**

ОЦІНЮВАННЯ різних видів робіт на уроках української мови Оцінювання мовних знань і вмінь¹⁸

Оцінювання мовних знань і вмінь здійснюють відповідно до результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти та відповідною навчальною програмою, під час формувального, поточного і підсумкового оцінювання.

Зміст оцінювання визначають з урахуванням результатів навчання, передбачених відповідною темою, розділом, модулем або іншою структурною одиницею навчальної програми.

Перевірці можуть підлягати вміння учнів / учениць:

- розпізнавати й розрізняти мовні одиниці та явища;
- пояснювати їх значення, ознаки й особливості використання;
- групувати, класифікувати, порівнювати й аналізувати мовні одиниці;
- утворювати, добирати й доречно використовувати мовні одиниці;
- будувати, доповнювати, трансформувати й редагувати слова, словосполучення, речення та тексти;
- застосовувати мовні знання в усному й писемному мовленні;
- обґрунтовувати вибір мовних засобів відповідно до мети й ситуації спілкування.

Форму, методи й інструменти оцінювання вчитель / учителька визначає самостійно з урахуванням очікуваних результатів навчання, змісту навчальної програми та освітніх потреб учнів. Для перевірки можна використовувати тестові завдання закритої та відкритої форми, завдання на встановлення відповідності, класифікування, конструювання, трансформування й редагування мовних одиниць, роботу з текстом, комплексні та компетентісно орієнтовані завдання.

Кількість завдань, їх складність, формат і співвідношення в межах конкретної роботи визначає вчитель / учителька. Обов'язкової кількості тестових завдань або єдиного способу нарахування балів не встановлено.

Результати оцінюють за 12-бальною шкалою відповідно до загальних критеріїв оцінювання, затверджених наказом МОН України № 722, та критеріїв, правил і процедур оцінювання, визначених закладом освіти. Критерії конкретної роботи повідомляють учням до її виконання.

Тематичне оцінювання мовних знань і вмінь здійснюють шляхом узагальнення поточних оцінок та/або проведення підсумкової тематичної роботи. Проведення окремої підсумкової роботи після кожної теми, розділу або модуля не є обов'язковим.

Якщо учень / учениця пропустив / пропустила підсумкову тематичну роботу, обов'язково виконувати її додатково не потрібно за умови, що вчитель має достатньо інформації для визначення тематичної оцінки.

Формувальне і поточне оцінювання під час поурочного вивчення теми з української мови

Формувальне і поточне оцінювання здійснюють у процесі навчання. Визначальними для вибору виду оцінювання є його мета та спосіб використання отриманої інформації, а не назва роботи або завдання.

Формувальне оцінювання спрямоване на отримання інформації про процес навчання, надання учням зворотного зв'язку, виявлення навчальних потреб і труднощів, коригування навчання та визначення подальших навчальних кроків.

¹⁸ Наказ МОН України від 04.05.2026 № 722 (розділи IV, VI); наказ МОН України від 14.08.2026 № 1427 (розділи II, IV, V); Інструктивно-методичні рекомендації на 2026/2027 навчальний рік, розділ «Мовно-літературна освітня галузь»

Під час формувального оцінювання можна застосовувати педагогічне спостереження, усне й письмове коментування, самооцінювання, взаємооцінювання, картки самоаналізу, контрольні переліки, шкали, портфоліо, щоденники спостережень та інші доцільні інструменти.

Для формувального оцінювання вчитель / учителька самостійно обирає вербальну, рівневу або бальну шкалу. Його результати не враховують під час тематичного і семестрового оцінювання. Фіксувати результати формувального оцінювання в класному журналі не обов'язково. Вчитель / учителька може фіксувати їх у зручний для себе спосіб.

Поточне оцінювання здійснюють для встановлення і фіксування рівня досягнення учнями результатів навчання на певному етапі вивчення теми, розділу або модуля. Результати поточного оцінювання можуть бути враховані під час тематичного і семестрового оцінювання.

Форми, методи, інструменти, кількість і частотність поточного оцінювання вчитель / учителька визначає самостійно з урахуванням результатів навчання, передбачених програмою, змісту навчального матеріалу, кількості годин та освітніх потреб учнів.

Поточне оцінювання може здійснюватися за результатами:

- усних і письмових відповідей;
- індивідуальної, парної та групової роботи;
- виконання тестових і практичних завдань;
- роботи з текстом і мовними одиницями;
- конструювання, трансформування й редагування висловлень;
- виконання компетентісно орієнтованих і комплексних завдань;
- створення усних, письмових або цифрових продуктів;
- інших видів діяльності, що дають змогу встановити рівень досягнення результатів навчання.

Поточні оцінки не потрібно виставляти на кожному уроці або за кожне виконане завдання. У разі виставлення поточної оцінки її фіксують у класному журналі без обов'язкового зазначення індексу групи результатів.

Аудіювання

Аудіювання спрямоване на перевірку здатності учня / учениці сприймати на слух, розуміти, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усне висловлювання.

Під час аудіювання перевіряють уміння:

- визначати тему, основну думку й мету висловлювання;
- розуміти фактичний зміст прослуханого;
- виокремлювати головну і другорядну інформацію;
- установлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- розпізнавати позицію, наміри та емоційний стан мовця;
- розрізняти факти, судження і припущення;
- оцінювати достовірність, актуальність і переконливість інформації;
- формулювати висновки та висловлювати ставлення до прослуханого.

Для перевірки аудіювання використовують незнайомий учням / ученицям текст, який, як правило, пропонують прослухати один раз. Кількість прослуховувань вчитель / учителька може змінювати залежно від мети оцінювання, складності тексту та освітніх потреб учнів.

Перевірку аудіювання можна проводити фронтально в письмовій формі. Вчитель / учителька читає текст або відтворює аудіозапис, після чого учні виконують запропоновані завдання.

Орієнтовний варіант тестової перевірки:

- у 5 класі пропонують 6 завдань із вибором однієї правильної відповіді;
- у 6–9 класах пропонують 12 завдань із вибором однієї правильної відповіді;
- до кожного завдання доцільно подавати чотири варіанти відповіді;
- завдання мають охоплювати різні аспекти розуміння прослуханого тексту й розташовуватися з поступовим ускладненням.

Вчитель / учителька може використовувати й інші формати перевірки: відкриті запитання, завдання на встановлення відповідності або послідовності, складання плану, відновлення змісту, формулювання висновків, оцінювання прослуханого, створення усної чи письмової відповіді.

Орієнтовний обсяг тексту аудіювання і тривалість звучання

Клас	Обсяг та час звучання текстів, що належать до			
	художнього стилю		інших стилів	
5-й	400– 500 слів	4– 5 хв	300– 400 слів	3– 4 хв
6-й	500– 600	5– 6	400– 500	4– 5
7-й	600– 700	6– 7	500– 600	5– 6
8-й	700– 800	7– 8	600– 700	6– 7
9-й	800– 900	8– 9	700– 800	7– 8

Наведені показники є методичними орієнтирами. Обсяг і тривалість звучання тексту вчитель / учителька може змінювати з урахуванням темпу мовлення, інформаційної насиченості й складності тексту, навчальної програми та освітніх потреб учнів.

Оцінювання аудіювання

За тестового формату роботу можна оцінювати так:

- у 5 класі кожную правильну відповідь на одне із 6 завдань оцінюють двома балами;
- у 6–9 класах кожную правильну відповідь на одне із 12 завдань оцінюють одним балом.

Максимальна оцінка за роботу становить 12 балів.

Якщо вчитель / учителька використовує іншу кількість або інший формат завдань, розподіл балів визначають відповідно до складності завдань і критеріїв конкретної роботи. Критерії повідомляють учням до початку її виконання.

Аудіювання може використовуватися для формувального, поточного або підсумкового оцінювання, проводитися як окрема робота або бути складником комплексного завдання.

Якщо учень / учениця пропустив / пропустила роботу з аудіювання, необхідність її додаткового виконання визначають залежно від достатності наявної інформації для об'єктивного оцінювання відповідних результатів навчання.

Діалогічне мовлення

У 5–9 класах оцінюють здатність учнів / учениць усно взаємодіяти з іншими особами відповідно до ситуації, теми й мети спілкування.

Під час оцінювання діалогічного мовлення враховують уміння:

- орієнтуватися в ситуації спілкування та враховувати позицію співрозмовника;
- ініціювати, підтримувати й завершувати діалог;
- уважно слухати співрозмовника та доречно реагувати на його репліки;
- ставити запитання, уточнювати й коментувати отриману інформацію;
- дотримуватися теми та досягати визначеної комунікативної мети;
- чітко й логічно висловлювати власну позицію;
- наводити аргументи і приклади;
- погоджуватися або аргументовано й коректно заперечувати;
- узагальнювати позиції та доходити спільного рішення;
- доречно використовувати мовні засоби й формули мовленнєвого етикету;
- дотримуватися норм української літературної мови.

Орієнтовні форми діалогічного мовлення

Для оцінювання можна використовувати:

- діалог за запропонованою життєвою або навчальною ситуацією;
- рольовий діалог;
- обговорення проблемного питання;
- обмін думками щодо прочитаного, почутого або побаченого;
- інтерв'ю;
- дискусію або фрагмент дебатів;
- діалог, спрямований на спільне розв'язання проблеми чи прийняття рішення;
- моделювання телефонної розмови або спілкування засобами відеозв'язку;
- діалог у процесі парної або групової навчальної діяльності;
- фрагмент полілогу.

Учитель / учителька добирає теми й ситуації спілкування з урахуванням навчальної програми, віку, життєвого досвіду, рівня підготовки та пізнавальних інтересів учнів.

Діалог може відбуватися очно або дистанційно, перед класом, у парі чи групі. Для підготовки можна запропонувати кілька тем або комунікативних ситуацій різного рівня складності. Орієнтовна тривалість діалогу становить 3–5 хвилин, однак її можна змінювати залежно від теми, кількості учасників і характеру завдання.

Оцінку визначають окремо для кожного учасника з урахуванням змісту його висловлювань, самостійності, доречності реплік, уміння взаємодіяти зі співрозмовником і дотримання мовних норм.

Клас	5-й	6-й	7-й	8-й	9-й
Орієнтовна кількість реплік для двох учнів	6– 7 реплік	7– 8 реплік	8– 10 реплік	10– 12 реплік	12– 14 реплік

Наведена кількість реплік є методичним орієнтиром. Якщо репліки розгорнуті й складаються з кількох речень, їх кількість може бути меншою. Звертання, привітання, прощання та інші етикетні формули враховують під час оцінювання культури спілкування, але не зараховують як окремі змістові репліки.

Діалогічне мовлення можна оцінювати під час звичайної парної або групової роботи, обговорення, дискусії чи виконання комплексного завдання. Проводити для цього окрему контрольну роботу не обов'язково. Результати можуть використовуватися для формувального, поточного або підсумкового оцінювання відповідно до мети роботи.

Оцінювання мовного оформлення діалогу

Під час оцінювання мовного оформлення діалогу враховують дотримання учнем / ученицею:

- лексичних і фразеологічних норм;
- граматичних, зокрема морфологічних і синтаксичних, норм;
- стилістичних норм;
- орфоепічних та акцентуаційних норм;
- інтонаційної виразності мовлення;
- норм українського мовленнєвого етикету.

Оцінюють не лише наявність або відсутність мовних помилок, а й доречність використаних мовних засобів, зрозумілість висловлювання та вплив допущених помилок на перебіг спілкування і досягнення комунікативної мети.

Орієнтовні критерії оцінювання діалогу

Рівень	Бали	Характеристика складених учнями діалогів
Початковий (Бали цього рівня одержують учні/учениці, успіхи яких у самостійному складанні діалогу поки що незначні)	1	Підтримання діалогу викликає значні труднощі. Відповіді обмежуються словами «так», «ні» або аналогічними уривчастими ствердними чи заперечними репліками. Комунікативної мети не досягнуто
	2	На елементарні запитання подано короткі репліки з недоліками різного характеру. Самостійно підтримати діалог і досягти комунікативної мети не вдається.
	3	Діалог побудовано за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією. Репліки містять не лише відповіді на запитання співрозмовника, а й окремі самостійно сформульовані запитання. Комунікативної мети досягнуто частково; у мовному оформленні наявні помилки різного характеру.
Середній (Балів цього рівня заслуговують учні/учениці, які досягли певних результатів у складанні)	4	У діалозі на нескладну тему мети спілкування переважно досягнуто. Репліки недостатньо враховують мовленнєву ситуацію, їм бракує послідовності й доказовості. Допущено чимало помилок у доборі слів, побудові та інтонуванні речень.
	5	Діалог відповідає нескладній за змістом мовленнєвій ситуації. Дотримано елементарних правил поведінки в розмові.

діалогу за двома-чотирма показниками з нескладної теми, але за іншими критеріями результати поки що незначні)		комунікативної мети загалом досягнуто. Водночас наявні відхилення від теми, репліки недостатньо різноманітні та подекуди мають стереотипний характер; мовне оформлення містить істотні недоліки.
	6	Комунікативної мети в діалозі на нескладну тему успішно досягнуто. Репліки загалом змістовні, відповідають основним правилам поведінки в розмові та нормам мовленнєвого етикету. Водночас судженням бракує самостійності, належної аргументації, новизни й лаконічності; у мовному оформленні наявні окремі помилки.
Достатній (Балів цього рівня заслуговують учні/учениці, які самостійно, у цілому вправно за більшістю критеріїв склали діалог з теми, що містить певну проблему, продемонстрували належну культуру спілкування, проте за деякими з критеріїв (від 2-х до 4-х) їх мовлення ще містить певні недоліки)	7	Зміст діалогу спрямовано на розв'язання певної проблеми. Репліки загалом змістовні та набувають ознак невимушеності, з'являються елементи особистої позиції щодо предмета обговорення. Правил спілкування переважно дотримано, однак судженням бракує самостійності й аргументованості; трапляються відхилення від теми та помилки в мовному оформленні.
	8	Діалог відповідає мовленнєвій ситуації, що містить певну проблему; комунікативної мети досягнуто. Висловлено судження й певною мірою обґрунтовано їх загальновідомими фактами. Репліки містять оцінні характеристики й узагальнення, зокрема з доречним використанням прислів'їв і приказок. Водночас наявні окремі недоліки в побудові, аргументації або мовному оформленні діалогу.
	9	Самостійно побудовано діалог на проблемну тему, продемонстровано належний рівень мовленнєвої вправності та культури спілкування. Думки висловлено чітко, сформульовано цікаві запитання, подано влучні й дотепні відповіді. Виявлено толерантність, стриманість і коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника. Водночас особисту позицію подекуди виражено недостатньо чітко, а аргументації бракує оригінальності.
Високий (Балів цього рівня заслуговують учні/учениці, які продемонстрували високу культуру спілкування, переконливо аргументуючи свої думки з приводу проблемної теми, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; змогли зіставити різні погляди на той самий предмет, навести аргументи «за» і «проти» в їх обговоренні тощо)	10	Діалог побудовано відповідно до проблемної мовленнєвої ситуації. Продemonстровано належну культуру спілкування, уміння чітко формулювати думки й обґрунтовувати власну позицію, уважно та доброзичливо слухати співрозмовника й надавати йому можливість висловитися. Дотримано правил мовленнєвого етикету; структура діалогу та мовне оформлення реплік загалом відповідають нормам, проте за одним із показників можливі окремі недоліки.
	11	Самостійно обрано аспект запропонованої теми або визначено проблему для обговорення. Власну позицію аргументовано переконливо й оригінально, зіставлено різні погляди на предмет розмови, враховано можливість інших підходів до порушеної проблеми. Виявлено повагу до думки співрозмовника; структура діалогу й мовне оформлення реплік відповідають нормам.
	12	Створено змістовно глибокий, цілісний і досконалий за формою діалог на самостійно обраний аспект теми або визначену проблему. Продemonстровано вміння уважно й доброзичливо слухати співрозмовника, стисло, виразно й оригінально формулювати думки, добирати цікаві, влучні, дотепні та переконливі аргументи, зокрема з власного життєвого досвіду. Зіставлено різні погляди на предмет обговорення, виявлено готовність змінити власну позицію під впливом переконливих аргументів співрозмовника. Дотримано правил поведінки й мовленнєвого етикету.

Монологічне мовлення (усні переказ і твір)

Під час оцінювання монологічного мовлення перевіряють здатність учня / учениці сприймати, опрацьовувати й використовувати інформацію та створювати цілісне усне висловлювання відповідно до визначеної теми, мети, ситуації спілкування й адресата.

Оцінюють уміння:

- розкривати тему й основну думку висловлювання;
- добирати й упорядковувати матеріал відповідно до задуму;
- виокремлювати головну і другорядну інформацію;
- будувати висловлювання логічно й послідовно;
- дотримуватися відповідного типу, жанру і стилю мовлення;
- урахувувати мету, ситуацію спілкування й адресата;
- докладно, стисло, вибірково або творчо відтворювати зміст прослуханого, прочитаного чи переглянутого;
- трансформувати отриману інформацію відповідно до комунікативного завдання;
- висловлювати власне ставлення до предмета мовлення;
- аргументувати думки, наводити приклади, формулювати висновки;
- урахувувати можливість різних поглядів на порушену проблему;
- доречно, точно й виразно використовувати мовні засоби;
- дотримуватися норм української літературної мови.

Матеріалом для усного переказу або твору можуть бути прочитаний чи прослуханий текст, відео- або аудіоматеріал, твір мистецтва, життєва ситуація, особистий досвід, висловлювання іншої людини, результати спостереження, дослідження або обговорення.

Орієнтовні види усних висловлювань

Для оцінювання монологічного мовлення можна використовувати: докладний, стислий, вибірковий або творчий переказ; розповідь; опис; роздум; усне повідомлення; пояснення; доповідь або презентацію; відгук; коментар; обґрунтування власної позиції; усну відповідь на проблемне запитання; аудіо- або відеовисловлювання; інші види усних висловлювань, передбачені навчальною програмою.

Конкретний вид, тему, обсяг і тривалість висловлювання вчитель / учителька визначає з урахуванням навчальної програми, віку учнів, складності завдання, часу, відведеного на його виконання, та мети оцінювання.

Організація оцінювання

Усне висловлювання учень / учениця може створювати безпосередньо на уроці, під час дистанційного навчання або у формі аудіо- чи відеозапису. Якщо роботу виконують у парі чи групі, результат кожного учасника оцінюють окремо.

Учитель / учителька пропонує завдання та надає час для підготовки. Залежно від мети оцінювання й освітніх потреб учнів можна використовувати: план; ключові слова; запитання; ілюстрації; схеми й таблиці; пам'ятки; словники; інші допоміжні матеріали.

Ступінь наданої допомоги враховують під час визначення рівня самостійності виконання завдання. Для учнів з особливими освітніми потребами застосовують адаптації, передбачені індивідуальною програмою розвитку.

Оцінювання усного переказу або твору

За усний переказ або твір виставляють одну оцінку, у якій цілісно враховують:

- зміст і повноту розкриття теми;
- логічність і послідовність викладу;
- відповідність висловлювання визначеній меті, ситуації та адресатові;
- самостійність створення висловлювання;
- аргументованість і переконливість думок;
- доречність, точність, багатство й виразність мовлення;
- дотримання норм української літературної мови.

Порушення мовних норм не потрібно механічно підраховувати. Під час оцінювання враховують їх характер, повторюваність і вплив на зрозумілість, логічність та комунікативну ефективність висловлювання.

Критерії оцінювання повідомляють учням до виконання роботи. Усний переказ або твір можна використовувати для формульовального, поточного чи підсумкового оцінювання. Проводити його як окрему обов'язкову контрольну роботу не потрібно..

Читання вголос¹⁹

Читання вголос є одним із видів навчальної діяльності, спрямованих на формування й оцінювання вміння учня / учениці сприймати, розуміти та виразно озвучувати текст.

Під час читання вголос оцінюють здатність учня / учениці:

- розуміти зміст, тему, основну думку та емоційне забарвлення тексту;
- читати правильно, плавно й виразно;
- дотримуватися орфоепічних, акцентуаційних та інтонаційних норм української літературної мови;
- правильно використовувати паузи, логічні наголоси, темп, силу голосу й тембр;
- передавати засобами усного мовлення зміст, настрій, стильові та жанрові особливості тексту;
- пристосовувати читання до комунікативної мети й особливостей слухачів.

Перевірку читання вголос можна проводити індивідуально, у парах або групах, зокрема у формі виразного читання, читання за ролями, озвучування уривка, декламування чи інсценування. Читання може відбуватися безпосередньо на уроці або у формі аудіо- чи відеозапису.

Для читання добирають текст або відносно завершений уривок, що відповідає віковим особливостям учнів, змісту навчальної програми та визначеним результатам навчання. Залежно від мети оцінювання можна використовувати як попередньо опрацьований текст, так і новий текст із наданням учневі / учениці часу на підготовку.

Орієнтовна тривалість читання одного учня / однієї учениці становить **1–2 хвилини**. Показник **80–120 слів за хвилину** може використовуватися лише як методичний орієнтир. Темп читання визначають з урахуванням класу, складності, стилю і жанру тексту та комунікативного завдання. Швидкість читання не повинна бути єдиною або визначальною підставою для оцінки.

Оцінку визначають цілісно, з урахуванням розуміння прочитаного, правильності, плавності, виразності, дотримання мовних норм і самостійності виконання. Учитель / учителька повідомляє учням критерії оцінювання до виконання завдання.

Читання вголос можна використовувати для формульовального, поточного або підсумкового оцінювання. Проведення його як окремої обов'язкової контрольної роботи не передбачено.

Показники швидкості в описах балів є орієнтиром, а бал визначають за сукупністю розуміння, правильності, плавності й виразності

Орієнтовні критерії оцінювання читання вголос

Рівень	Бали	Характеристика читання
Початковий (Бали цього рівня одержують учні/учениці, які читають дуже повільно, припускаються значної кількості помилок у структуруванні тексту і речення, прочитанні і вимові слів, інтонуванні речень)	1	Слова прочитано без інтонаційного зв'язку між ними, межі речень не передано. Допущено значну кількість замінь, переставлянь і пропусків складів або слів. У багатьох випадках слова вимовлено відповідно до їх написання, а не до орфоепічних норм. Швидкість читання в кілька разів нижча від установленної норми..
	2	Під час читання окремі слова інтонаційно не пов'язано між собою, межі речень визначено непослідовно. Наявні заміни, переставляння та пропуски складів або слів; у багатьох випадках слова вимовлено відповідно до їх написання, а не до норм вимови. Швидкість читання становить орієнтовно третину від норми..

¹⁹ Наказ МОН України від 04.05.2026 № 722 (розділ VI та додаток); наказ МОН України від 14.08.2026 № 1427 (розділи IV, V); Інструктивно-методичні рекомендації на 2026/2027 навчальний рік, розділ «Мовно-літературна освітня галузь», таблиця 3, результат 2.3

	3	Читання має окремі ознаки зв'язності, однак залишається недостатньо плавним. Швидкість наближається до половини норми. Допущено значну кількість помилок у прочитанні й вимові слів, поділі тексту на речення та інтонаційному оформленні.
Середній (Бали цього рівня заслуговують учні/учениці, які читають зі швидкістю, що наближається до норми, поділяючи текст на речення, пов'язуючи слова в реченні між собою, але читають не досить плавно і виразно, припускаючись помилок в інтонуванні, вимові тощо)	4	Швидкість читання дещо перевищує половину встановленої норми. Текст поділено на речення, однак допущено значну кількість помилок в інтонуванні речень різних типів, поділі їх на смислові частини та визначенні логічного наголосу. Наявні орфоепічні помилки; читання недостатньо плавне.
	5	Швидкість читання наближається до норми. Закінчення речень переважно інтоновано правильно, проте наявні помилки в поділі речень на смислові частини, логічному наголошуванні слів та інтонуванні речень певної синтаксичної будови, передбаченої програмою відповідного класу. Допущено орфоепічні помилки; читання недостатньо плавне.
	6	Швидкість читання відповідає нормі. Закінчення речень інтоновано правильно, логічні наголоси переважно розставлено доречно. Водночас трапляються окремі помилки в поділі речень на смислові частини та інтонуванні синтаксичних конструкцій, передбачених програмою відповідного класу. Наявні орфоепічні помилки; читанню подекуди бракує плавності.
Достатній (Бали цього рівня заслуговують учні/учениці, які читають плавно, з належною швидкістю, правильно інтонують речення і поділяють їх на смислові відрізки, але припускаються певних недоліків за деякими критеріями(вираження авторського задуму, виконання комунікативно-го завдання; норм орфоєпії, дикції)	7	Швидкість читання перебуває в межах норми, текст прочитано загалом плавно. Речення певної синтаксичної будови інтоновано правильно, логічні наголоси розставлено доречно, поділ на смислові відрізки переважно правильний. Водночас читання недостатньо пристосовано до особливостей слухацької аудиторії, емоційне забарвлення тексту не передано; наявні орфоепічні помилки.
	8	Текст прочитано швидко й плавно, речення певних синтаксичних конструкцій інтоновано переважно правильно, логічні наголоси розставлено доречно. Поділ на смислові відрізки є логічним, проте не завжди враховує особливості слухацької аудиторії. Темп, тембр і гучність читання недостатньо пов'язані з комунікативним завданням; емоційне забарвлення передано, але авторський задум розкрито неповно. Допущено орфоепічні помилки.
	9	Читання швидке, плавне, з правильним інтонуванням речень різної синтаксичної будови. Поділ на смислові відрізки й логічне наголошування слів правильні. В окремих випадках темп, тембр або гучність недостатньо відповідають комунікативному завданню, а емоційне забарвлення не повною мірою передає авторський задум. Можливі окремі орфоепічні помилки.
Високий (Бали цього рівня заслуговують учні/учениці, які читають плавно, швидко, правильно інтонують речення і поділяють їх на смислові відрізки; добре відтворюють авторський задум, стильові	10	Текст прочитано виразно, з чіткою дикцією. Інтонація, поділ речень на смислові частини, логічне наголошування слів, мелодика, емоційне забарвлення, тембр, темп і гучність читання передають авторський задум та стильові особливості тексту. Можливі окремі недоліки у виконанні комунікативного завдання або врахуванні особливостей слухацької аудиторії, а також незначні орфоепічні неточності.

особливості тексту, розв’язують комунікативне завдання; читають орфоепічно правильно, з гарною дикцією)	11	Читання засвідчує глибоке розуміння змісту тексту. Дотримано орфоепічних та інтонаційних норм, виразно передано авторський задум, емоційне забарвлення і стильові особливості твору. Повністю виконано комунікативне завдання та враховано особливості слухацької аудиторії.
	12	Текст прочитано винятково виразно, плавно, із чіткою дикцією. Глибоко й тонко відтворено емоційне забарвлення, авторський задум і стильові особливості твору. Інтонацію, темп, тембр і гучність читання дібрано відповідно до змісту та мовленнєвої ситуації. Уміло виконано комунікативне завдання, визначене вчителем або самостійно.

Читання мовчки²⁰

Читання мовчки спрямоване на формування й оцінювання здатності учня / учениці самостійно сприймати, розуміти, аналізувати та інтерпретувати новий текст.

Під час читання мовчки оцінюють здатність учня / учениці:

- розуміти фактичний зміст тексту;
- визначати тему, основну думку, мікротеми та ключову інформацію;
- встановлювати причинно-наслідкові та інші смислові зв’язки;
- розрізняти головну і другорядну інформацію;
- визначати структуру, тип, стиль і жанр тексту;
- розпізнавати мовні та виразально-зображувальні засоби й пояснювати їхню роль;
- виявляти явну та приховану інформацію;
- формулювати висновки й оцінювати прочитане;
- співвідносити інформацію з власним досвідом та інформацією з інших джерел.

Для перевірки читання мовчки учням / ученицям пропонують новий текст, який відповідає їхнім віковим особливостям, змісту навчальної програми та визначеним результатам навчання. Можна використовувати художні й нехудожні тексти різних стилів, типів і жанрів, а також медіатексти й тексти, подані в цифровому середовищі.

Залежно від мети оцінювання учні / учениці можуть:

- відповідати на запитання з вибором відповіді;
- давати короткі або розгорнуті відповіді;
- установлювати відповідність і послідовність;
- визначати правильність тверджень;
- складати план, тези, схему або таблицю;
- виокремлювати ключові слова й інформацію;
- формулювати висновки;
- пояснювати значення мовних засобів;
- висловлювати й обґрунтовувати оцінку прочитаного;
- порівнювати інформацію з кількох текстів або джерел.

Як один із можливих варіантів тестової перевірки у 5 класі можна запропонувати **6 завдань**, кожне з яких оцінюється двома балами, а в 6–9 класах — **12 завдань**, кожне з яких оцінюється одним балом. Кількість завдань, їх формат і спосіб оцінювання вчитель / учителька визначає відповідно до мети роботи, складності тексту та результатів навчання, які потрібно оцінити.

Кількість прочитувань тексту визначають відповідно до мети завдання. Якщо перевіряють первинне сприймання й розуміння нового тексту, може бути передбачено одноразове читання. Якщо завдання потребує аналізу, інтерпретації, пошуку доказів або зіставлення інформації, учні / учениці повинні мати можливість повторно звертатися до тексту.

Орієнтовний обсяг текстів і швидкість читання мовчки

²⁰ Наказ МОН України від 04.05.2026 № 722 (розділ VI та додаток); наказ МОН України від 14.08.2026 № 1427 (розділи IV, V); Інструктивно-методичні рекомендації на 2026/2027 навчальний рік, розділ «Мовно-літературна освітня галузь», таблиця 3

Клас	Обсяг тексту для читання мовчки		Швидкість читання мовчки (слів за хвилину)
	художнього стилю	інших стилів	
5-й	360–450 слів	300–360 слів	100 – 150
6-й	450–540 слів	360–420 слів	110 – 180
7-й	540–630 слів	420–480 слів	120 – 210
8-й	630–720 слів	480–540 слів	130 – 240
9-й	720–810 слів	540–600 слів	140 – 270

Наведені показники обсягу тексту та швидкості читання є методичними орієнтирами. Учитель / учителька може змінювати їх з урахуванням складності тексту, мети завдання, класу, освітніх потреб учнів і часу, відведеного на виконання роботи.

Результат читання мовчки оцінюють за повнотою, правильністю й глибиною розуміння тексту, здатністю аналізувати, інтерпретувати, оцінювати прочитане та виконувати відповідні завдання. Швидкість читання не є самостійною або визначальною підставою для встановлення оцінки.

Читання мовчки можна використовувати для формувального, поточного або підсумкового оцінювання. Проведення його як окремої обов'язкової контрольної роботи не передбачено. Якщо учень / учениця не виконав / не виконала роботу, потребу в додатковому виконанні визначає вчитель / учителька залежно від достатності наявної інформації про досягнення відповідних результатів навчання.

Письмові переказ / твір / есе / диктант

Під час оцінювання письмових переказів, творів та есе перевіряють здатність учня / учениці створювати цілісне письмове висловлювання відповідно до визначеної теми, мети, комунікативного завдання й адресата.

Оцінюють уміння учня / учениці:

- добирати й упорядковувати матеріал, необхідний для реалізації задуму;
- розкривати тему й виражати основну думку;
- розрізняти головну і другорядну інформацію;
- викладати матеріал логічно, послідовно й доречно;
- дотримуватися відповідного типу, стилю та жанру мовлення;
- урахувувати мету спілкування й адресата;
- висловлювати власне ставлення до порушеної проблеми;
- формулювати тезу, добирати аргументи і приклади, робити висновки;
- розуміти можливість різних поглядів і тлумачень;
- трансформувати отриману інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково або творчо;
- створювати оригінальний текст відповідного стилю і жанру;
- використовувати точні, доречні й різноманітні лексичні та граматичні засоби;
- дотримуватися лексичних, граматичних, стилістичних, орфографічних і пунктуаційних норм української літературної мови;
- перевіряти, редагувати й удосконалювати власний текст.

Матеріалом для письмової роботи можуть бути прочитаний або прослуханий текст, медіатекст, життєва ситуація, епізод із власного досвіду, твір мистецтва, відеофрагмент, розповідь іншої людини, інформація з одного або кількох джерел та інші матеріали, передбачені навчальною програмою.

Перевірку здатності письмово переказувати та створювати текст можна здійснювати фронтально, індивідуально або в іншій доцільній формі. Учитель / учителька визначає форму, матеріал, обсяг, тривалість та умови виконання роботи відповідно до мети оцінювання, складності завдання й очікуваних результатів навчання.

Письмовий переказ і переказ із творчим завданням

Матеріалом для письмового переказу може бути текст, прочитаний учителем / учителькою, самостійно прочитаний або попередньо опрацьований учнями текст, аудіо- чи відеоматеріал, медіатекст, розповідь іншої людини, опис певної події, явища, народного звичаю тощо.

Вид переказу — докладний, стислий, вибіркового або творчий — учитель / учителька визначає відповідно до навчальної програми, мети роботи та результатів навчання, які потрібно оцінити.

Переказ із творчим завданням передбачає відтворення змісту запропонованого матеріалу та виконання творчого завдання, безпосередньо пов'язаного зі змістом переказу. Учні / учениці можуть доповнити текст, змінити його форму, стиль, особу оповідача, висловити власне ставлення, продовжити розповідь, обґрунтувати позицію, сформулювати висновок або виконати інше передбачене завдання.

Орієнтовний обсяг тексту для переказу

Клас	5-й	6-й	7-й	8-й	9-й
Обсяг тексту для переказу	100–150 слів	150–200 слів	200–250 слів	250–300 слів	300–350 слів
Обсяг творчого завдання до переказу, виконаного письмово	0,3–0,5 сторінок	0,3–0,5 сторінок	0,5–0,75 сторінок	0,5–0,75 сторінок	0,75–1,0 сторінок

Обсяг тексту для стислого або вибіркового переказу може бути в 1,5–2 рази більшим за орієнтовний обсяг тексту для докладного переказу.

Наведені показники є методичними орієнтирами. Учитель / учителька може змінювати обсяг тексту і творчого завдання з урахуванням класу, навчальної програми, складності матеріалу, виду переказу, часу, відведеного на виконання роботи, та освітніх потреб учнів.

Письмовий твір

Матеріалом для письмового твору може бути тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного або прослуханого тексту, художнього твору, медіатексту, відеофрагмента, твору мистецтва, власного досвіду учнів та інформації з інших джерел.

Учитель / учителька може пропонувати учням план, запитання, ключові слова, ілюстрації, схеми, таблиці, словники, пам'ятки та інші допоміжні матеріали. Рівень наданої допомоги враховують під час визначення самостійності виконання роботи.

Обсяг письмового твору з української мови

Клас	5-й	6-й	7-й	8-й	9-й
Кількість сторінок	0,5–1,0	1,0–1,5	1,5–2,0	2,0–2,5	2,5–3,0

Наведений обсяг є методичним орієнтиром. Учитель / учителька може змінювати його з урахуванням теми, жанру, мети, складності завдання, часу на виконання роботи, класу й освітніх потреб учнів. Недотримання орієнтовного обсягу не повинно автоматично визначати оцінку без урахування змісту та якості створеного тексту.

Оцінка за твір та письмовий переказ є середнім арифметичним за зміст і грамотність.

Есе

Есе — самостійна творча письмова робота, ознаками якої є особистісний характер сприймання й осмислення проблеми, авторська позиція, відносно невеликий обсяг, вільна або визначена завданням композиція, логічність, невимушеність та виразність викладу.

Розрізняють вільне і формальне есе.

.Види есе: вільне і формальне

Вільне	Формальне
--------	-----------

Ознаки: невеликий обсяг; довільна композиція зі збереженням змістової цілісності; особистісний характер викладу; наявність авторської позиції; вільний добір мовних засобів відповідно до задуму; емоційність і невимушеність викладу. Орієнтовний обсяг вільного есе може становити 7–10 речень. Учитель / учителька може змінювати обсяг відповідно до віку учнів, теми, мети та умов виконання завдання. Вільне есе можна використовувати на різних етапах уроку: під час мотивації, цілевизначення, осмислення матеріалу, закріплення, узагальнення або рефлексії. Орієнтовний час на його написання може становити 5–15 хвилин.	Передбачає логічно організоване розкриття проблеми, формулювання авторської позиції, наведення аргументів і прикладів, оцінювання інформації та формулювання висновку. Ознаки: обсяг 120–200 слів; змістова й композиційна цілісність; чітко сформульована теза; логічна послідовність викладу; аргументи та відповідні приклади; оцінні судження; авторська позиція; аргументований висновок; доречне використання мовних засобів. Орієнтовний час на написання формального есе може становити від 20 до 45 хвилин залежно від класу, теми, обсягу та складності завдання.
--	---

Види формального есе:

інформаційне (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опис); *критичне*; *есе-дослідження* (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

Вимоги до формального есе

1. Есе має становити цілісне письмове висловлювання, тема, основна думка й авторська позиція якого зрозумілі читачеві.
2. Зміст есе має відповідати визначеній темі та комунікативному завданню.
3. Кожен абзац розкриває окрему думку й пов'язаний з іншими частинами тексту.
4. Матеріал викладають стисло, логічно й послідовно, без невиправданих повторів і відхилень від теми.
5. Аргументи, приклади й оцінні судження мають відповідати сформульованій тезі.
6. Якщо це передбачено темою і завданням, учень / учениця доречно й осмислено використовує відповідні поняття, терміни та узагальнення.
7. Мовні засоби добирають відповідно до змісту, мети, стилю та жанру висловлювання.
8. Учень / учениця дотримується орфографічних, пунктуаційних, лексичних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.

Структура есе

Есе складається з таких частин – *вступ, основна частина, висновок*.

Вступ – обґрунтування вибору теми есе.

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми, підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

За есе виставляють одну оцінку, яка є середнім арифметичним за зміст і грамотність..

Під час оцінювання переказу із творчим завданням додатково враховують відповідність творчої частини поставленому завданню, її зв'язок зі змістом переказу, самостійність, логічність та оригінальність.

Критерії оцінювання письмових переказів / творів / есе

Ба ли	Рівні навчальних досягнень учнів	Мовне оформлення		Змістові помилки
		орфографіч ні пунктуацій ні помилки	лексичні, граматичні стилістичні	
Початковий рівень				
1.	Робота складається з окремих речень. Тексту як цілого немає: бракує зв'язності й цілісності, лексичне та граматичне оформлення одноманітне	15-16 і більше	13 і більше	Окремі речення
2.	Побудоване висловлювання характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення	13-14	12	Окремі фрагменти
3.	У роботі відтворено менше половини змісту. Частково збережено послідовність викладу, однак основні змістові зв'язки передано неповно. Тема й основна думка розкриті лише частково; лексичне та граматичне оформлення одноманітне	11-12	11	Менше ½ норми
Середній рівень				
4.	Обсяг тексту дещо перевищує половину норми. Тему розкрито неповно й недостатньо послідовно; основну та другорядну інформацію розмежовано нечітко. Є порушення зв'язності й завершеності, авторську лексику використано обмежено	9-10	9	7
5.	Робота за обсягом наближається до норми й загалом є завершеним. Тему значною мірою розкрито, проте основну думку виражено недостатньо чітко. Наявні порушення послідовності викладу та стильової єдності; мовне оформлення недостатньо різноманітне.	7-8	8	6
6.	Зміст відтворено загалом повно, послідовно і зв'язно. Основну думку передано, головну та другорядну інформацію переважно розмежовано. Водночас трапляються окремі змістові неточності й порушення послідовності; лексичне та граматичне оформлення потребує більшої різноманітності.	5-6	7	5
Достатній рівень				
7.	Створено достатньо повний і зв'язний текст з окремими самостійними судженнями. Лексичні засоби дібрано вдало, однак тему висвітлено не цілком чітко й послідовно, основну думку обґрунтовано недостатньо.	4	6	4
8.	Письмове висловлювання є повним та осмисленим. Тему загалом висвітлено ґрунтовно, основну думку передано чітко, наведено доречні аргументи або точно відтворено основні положення вихідного тексту. Словник, граматичне і стилістичне оформлення переважно доречні, проте недостатньо різноманітні.	3	5	3

9.	Робота є повною, послідовною і логічно побудованою; тему розкрито, основну думку передано чітко. Зміст вихідного тексту відтворено точно або самостійні судження викладено доречно й переконливо. Лексичні засоби дібрано вдало, проте окремі думки потребують виразнішого обґрунтування.	1+1 (негруба)	4	2
Високий рівень				
10.	Створено послідовний, повний і цілісний текст відповідно до комунікативного завдання. Зміст вихідного матеріалу відтворено точно або власну думку висловлено самостійно й аргументовано. Робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, стильовою єдністю та виразністю.	1	3	1
11.	Письмове висловлювання повністю відповідає темі й комунікативному завданню, має чітку структуру та логічно завершені частини. Основну думку розкрито переконливо, наведено доречні аргументи й приклади або повно і точно передано зміст вихідного тексту. Мовне оформлення характеризується точністю слововживання, граматичною різноманітністю та стильовою цілісністю.	1 (негруба)	2	-
12.	Тему розкрито повно, глибоко й оригінально. Текст має довершену композицію, характеризується послідовністю, логічністю, цілісністю та виразністю. Зміст вихідного матеріалу відтворено точно й самостійно або різні погляди на проблему проаналізовано, власну позицію переконливо обґрунтовано. Виклад відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю й різноманітністю та стилістичною довершеністю.	-	1	-

Мовне оформлення перевірки письмових робіт

За письмове мовлення виставляють одну оцінку: на основі підрахунку допущених недоліків за зміст і помилок за мовне оформлення, ураховуючи їх співвідношення.

Оцінюючи письмові роботи (перекази/перекази із творчим завданням, твори, есе), ураховують наявність:

1) орфографічних та пунктуаційних помилок, які підраховуються сумарно, без диференціації (перша позиція);

2) лексичних, граматичних і стилістичних помилок (друга позиція).

Загальну оцінку за мовне оформлення (МО) виводять таким чином: до бала за орфографію та пунктуацію додають бал, якого заслуговує робота за кількістю лексичних, граматичних і стилістичних помилок, одержана сума ділиться на 2:

МО:	4	5	(7 + 8): 2 = 8 балів
	I+V	Л+Г+С	

Під час виведення **єдиної оцінки за письмову роботу** до кількості балів, набраних за зміст переказу чи твору, додається кількість балів за мовне оформлення і їхня сума ділиться на 2.

При цьому, якщо частка не є цілим числом, вона заокруглюється в бік більшого числа.

Остаточний вигляд запису:

3 — 4: 7 балів

МО — 4 — 5: 8 балів (7+8): 2 = 8 балів

Це означає, що

учнівська робота має чотири змістові помилки (за зміст — 7 балів) і дев'ять помилок у мовному оформленні: чотири орфографічні та пунктуаційні (сумарно) помилки, п'ять лексичних, граматичних і стилістичних (сумарно) помилок (за мовне оформлення — 8 балів). Сума цих балів ділиться на 2, і оскільки частка не є цілим числом ($15 : 2 = 7,5$), то вона заокруглюється в бік більшого числа (8 балів).

Під час проведення уроків навчальних переказів/творів рекомендується на розсуд учителя здійснювати вибірково перевірку певного виду діяльності.

Диктант. Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь учнів / учениць

Текстовий диктант є одним із інструментів перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів. Залежно від мети його можна використовувати для формувального, поточного або підсумкового оцінювання.

Перевірці підлягають уміння:

- правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені навчальною програмою;
- ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації;
- належно оформляти письмову роботу;
- аналізувати й виправляти допущені орфографічні та пунктуаційні помилки.

Диктант проводять фронтально. Текст добирають відповідно до навчальної програми, вікових особливостей учнів та опрацьованих орфографічних і пунктуаційних правил. Доцільно, щоб кожне правило, засвоєння якого перевіряють, було представлене в тексті 3–5 прикладами.

Відповідно до Інструктивно-методичних рекомендацій на 2026/2027 навчальний рік для диктантів необхідно добирати тексти з урахуванням принципів психологічної безпеки та травмоцутливого підходу. Не варто використовувати матеріали з надмірним описом трагічних подій, руйнувань або деталізацією воєнних дій. Доцільними є тексти про стійкість, відновлення, людську взаємодопомогу та солідарність.

Обсяг диктанту по класах

Клас	5-й	6-й	7-й	8-й	9-й
Кількість слів у тексті	90–100	100–110	110–120	120–140	140–160

Примітка. У визначенні кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

Критерії оцінювання диктанту

Рівні	Початковий			Середній			Достатній			Високий		
Бали	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Кількість помилок	15–16 і більше	13–14	11–12	9–10	7–8	5–6	4	3	1+1 (негруба)	1	1 (негруба)	-

Наведені обсяги текстів є методичними орієнтирами для добору конкретного диктанту. Шкалу та критерії оцінювання диктанту застосовують однаково до всіх учнів, які виконують цю роботу. Критерії повідомляють учням до виконання роботи.

Особливості оцінювання диктанту

1. Орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково.

2. виправляються, але не враховуються такі орфографічні та пунктуаційні помилки:

а) на правила, які не включені до шкільної програми;

б) на ще не вивчені правила;

в) у словах із написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилася спеціальна робота;

г) у передачі так званої авторської пунктуації.

3. Повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів) вважаються однією помилкою.

Недотримання нормативного вживання прийменників *у//в* та *з//зі//із//зо*, сполучників *і//й*, постфіксів *-ся//-сь*, кваліфікуємо як повторювані помилки й визначаємо як одну орфографічну помилку на кожен вид позиційного чергування (*у//в*, *і//й*, *з//зі//із//зо*, *-ся//-сь* і под.) (С.А. Омельчук).

4. Однотипні (помилки на те само правило), але в різних словах вважаються різними помилками.

5. Розрізняють грубі і негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

а) у винятках з усіх правил;

б) у написанні великої букви у складних власних найменуваннях;

в) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників із прийменниками;

г) у випадках, де можлива заміна розділових знаків (наприклад, тире замість двокрапки у складному реченні);

ґ) у випадках, що вимагають розрізнення **не** і **ні** (у сполученнях *не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...*);

е) у пропуску одного з повторюваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

є) у заміні українських букв російськими.

6. За наявності п'яти і більше виправлень оцінка знижується тільки на один бал.

УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА

5 – 9 КЛАСИ

У 2026/2027 навчальному році вивчення української літератури здійснюватиметься:

у 5–6, 7–9 класах за такими модельними навчальними програмами

- «Українська література. 5–6 класи» (автори: Яценко Т.О., Качак Т.Б. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795
- «Українська література. 5–6 класи» (автори: Архипова В.П., Січкара С.І., Шило С.Б.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795
- «Українська література. 5–6 класи» (автори Чумарна М. І., Пастушенко Н. М.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 класи» (автори Яценко Т.О., Тригуб І.А.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795;
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 5–6 класи» (автори Старагіна І.П. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031;
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 класи» (авт. Чумарна М. І., Пастушенко Н. М.), рекомендованої наказом МОН України від 20 лютого 2023 року № 184
- «Українська література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Українська література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт Заболотний О. В., Слоньовська О. В., Ярмольська І. В.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 01 грудня 2023 року № 1466
- «Українська література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Пастушенко Н. М., Чумарна М. І.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 27 грудня 2023 року № 1575
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Ніколенко О.М., Мацевко-Бекерська Л.В., Качак Т.Б., Богосвятська А.-М.І., Рудницька Н.П., Туряниця В.Г.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А., Молодик К. Ю.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08. 2023 № 1001

Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

В умовах воєнного стану особливої уваги набуває дотримання принципів психологічної безпеки та травмоточливого підходу в освітньому процесі. Діє категоричне табу на використання текстів із надмірним описом трагічних подій, руйнувань чи деталізацією воєнних дій.

Принциповою вимогою організації освітнього процесу є недопущення викладання на уроках української літератури творів тих авторів, які офіційно визнані Українським інститутом національної пам'яті символами російської імперської політики.

Такі ціннісні та структурні орієнтири створюють якісно нове підґрунтя для формування ключових компетентностей здобувачів освіти. **Навчання рекомендуємо реалізовувати на основі виокремлених актуальних напрямів, як-от: конструктивна взаємодія зі штучним інтелектом (ШІ) та чітке профорієнтаційне спрямування.** Зазначений підхід вимагає від педагога докорінної

зміни акцентів — відходу від репродуктивного навчання на користь аналітичного, дослідницького та критичного сприйняття матеріалу.

З метою переорієнтації використання штучного інтелекту (ШІ) з джерела готових рішень на об'єкт критичного аналізу, організацію освітнього процесу на уроках літератури необхідно базувати на дослідницьких та творчо-трансформаційних методах навчання. Рекомендується мінімізувати застосування репродуктивних запитань фактологічного характеру (щодо визначення дійових осіб, теми твору тощо) та впроваджувати прийом лінгво-літературного аудиту. Цей прийом передбачає здійснення учнями критичного аналізу та верифікації згенерованих ШІ рецензій або анотацій з подальшим їх коригуванням на основі текстуального аналізу першоджерела. Ефективним інструментом є метод зворотного культурологічного конструювання, спрямований на розроблення концептуальних матриць або текстових запитів для нейромереж з метою візуалізації художнього простору твору та адаптації авторських метафор засобами сучасних цифрових технологій. Під час опрацювання літературних тем доцільно застосовувати метод синтаксично-стильового моделювання. Зазначений підхід забезпечує дослідження учнями ритміко-мелодійної та архітектонічної структури поетичних творів, а також розвиток навичок моделювання мікротекстів у стилістиці відповідної літературної епохи.

У процесі роботи з текстами художніх творів рекомендовано залучати твори інших видів мистецтва — живопису, музики, скульптури, кіно тощо, якщо вони мають ідейно-тематичну спорідненість із виучуваним твором літератури або ж є їх інтерпретацією в інших видах мистецтва. Міжмистецька взаємодія сприятиме цілісному осмисленню учнями художніх творів. Важливо, щоб звернення до творів інших видів мистецтва було вмотивованим і методично доцільним.

Біографічні відомості про письменників рекомендовано обмежити стислими довідками про основні факти життя і творчості, що можуть зацікавити учнівство. Залучення біографічного контексту повинне сприяти розкриттю змісту художнього твору як самодостатнього художнього явища.

Художні твори для текстуального розгляду, що запропоновані як вибірккові (зазначено в програмі), вивчають за вибором учителя / вчительки (із урахуванням пізнавальних запитів учнівства).

Твори для позакласного читання подано до кожного тематичного розділу модельної навчальної програми. Учитель / учителька має можливість формувати в учнівства коло читання впродовж усього навчального року та, орієнтуючись на читацькі та пізнавальні інтереси своїх вихованців, проводити такі уроки в межах певного тематичного розділу.

Орієнтовна кількість видів робіт з української літератури у 5–9 класах²¹

Наведена кількість робіт є методичним орієнтиром для планування освітнього процесу і не встановлює обов'язкового мінімуму. Учитель / учителька самостійно визначає кількість, частотність і розподіл робіт між семестрами з урахуванням обраної навчальної програми, кількості навчальних годин, особливостей класу та достатності інформації про досягнення учнями результатів навчання.

Класи	5		6		7		8		9	
Усього годин	Відповідно до освітньої програми та навчального плану закладу освіти									
Семестри	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Перевірка літературної теми	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Твір /есе	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Уроки розвитку мовлення (усно+письмово)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Уроки позакласного читання	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

²¹ Таблицю укладено як методичний орієнтир на основі навчальних програм, наказів МОН України № 722 і № 1427 та Інструктивно-методичних рекомендацій на 2026/2027 навчальний рік. Наведена кількість робіт не є обов'язковим мінімумом

Література рідного краю	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
-------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

- Зазначені в таблиці види робіт не є вичерпним переліком. Учитель / учителька може самостійно добирати конкретні форми робіт, змінювати їх кількість або замінювати окремі види іншими, якщо вони забезпечують досягнення очікуваних результатів навчання, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти і відповідною навчальною програмою.

- Не всі зазначені в таблиці роботи потрібно проводити як окремі контрольні роботи. Визначальними для віднесення роботи до формувального, поточного або підсумкового оцінювання є мета її проведення та спосіб використання отриманої інформації, а не назва роботи. Твір, есе, усна відповідь, робота з текстом, тестове чи творче завдання можуть використовуватися для формувального, поточного або підсумкового оцінювання.

- Кількість у рядку «Перевірка літературної теми» є орієнтиром щодо тематичного оцінювання за відповідними структурними одиницями навчальної програми: темами, розділами, модулями або іншими визначеними програмою частинами. Вона не означає обов'язкового проведення відповідної кількості окремих тематичних контрольних робіт.

- У рядку «Твір / есе» наведено орієнтовну кількість розгорнутих письмових висловлень. Конкретний вид, тему, обсяг, спосіб виконання та мету оцінювання такої роботи вчитель / учителька визначає самостійно відповідно до навчальної програми. Твір або есе може одночасно бути роботою з розвитку мовлення та джерелом інформації для поточного або тематичного оцінювання. Проводити ще одну окрему роботу для перевірки тих самих результатів навчання не потрібно.

- Уроки розвитку мовлення передбачають систематичну роботу над усним і письмовим мовленням учнів на матеріалі художніх творів. Це можуть бути усні та письмові відповіді, перекази, характеристики персонажів, висловлення власного ставлення до прочитаного, участь у діалозі чи дискусії, аргументовані відповіді, читацькі відгуки, творчі роботи, презентації та інші види діяльності, визначені навчальною програмою. Не кожен урок розвитку мовлення має завершуватися виставленням оцінки.

- Уроки позакласного читання та літератури рідного краю є складниками освітнього процесу, а не обов'язковими контрольними роботами. Конкретні твори, форми діяльності та розподіл таких уроків протягом навчального року вчитель / учителька визначає відповідно до навчальної програми, читацьких інтересів учнів і регіонального літературного матеріалу.

- Виразне читання, декламування, інсценування, аналіз та інтерпретація художнього тексту як складники уроків української літератури можуть використовуватися для формувального, поточного або підсумкового оцінювання. Проводити й фіксувати їх як окремі обов'язкові контрольні роботи не потрібно. Кількість творів для виразного читання або вивчення напам'ять визначають відповідно до конкретної навчальної програми та дібраних для вивчення творів.

- Для оцінювання рекомендовано використовувати **компетентісно орієнтовані завдання** та інші інструменти, що дають змогу визначити рівень досягнення результатів навчання, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти та відповідною навчальною програмою.

- Під час добору навчальних і оцінювальних завдань доцільно передбачати не лише відтворення змісту художнього твору, а й розуміння, аналіз та інтерпретацію тексту, визначення теми й ідеї, характеристики персонажів, оцінювання їхніх учинків, порівняння текстів, аргументування власної позиції, критичне читання та створення власних усних, письмових або цифрових продуктів.

- Видами робіт для оцінювання результатів навчання можуть бути: аналіз та інтерпретація художніх творів, порівняльні й дослідницькі завдання, створення анотацій, відгуків, медіаоглядів, презентацій, концептуальних карт та інших усних, письмових або цифрових продуктів.

- Поточні оцінки не потрібно виставляти на кожному уроці або за кожне виконане завдання. Частотність поточного оцінювання вчитель / учителька визначає самостійно з урахуванням змісту програми, кількості годин і результатів навчання, які оцінюють.

- Результати формувального оцінювання не враховують під час тематичного та семестрового оцінювання. Учитель / учителька фіксує їх у зручний для себе спосіб: у робочих нотатках, контрольних переліках, матрицях, щоденниках спостережень тощо. Фіксування результатів

формуального оцінювання у класному журналі не є обов'язковим. За потреби педагог може зробити в журналі запис «Формувальна» у стовпці з відповідною датою.

- Оцінювання за групами результатів та внесення таких оцінок до класного журналу не є обов'язковими. Необов'язковими є також зазначення індексів груп результатів біля поточних оцінок, створення окремих стовпців за групами результатів і дублювання однієї оцінки в кількох стовпцях. За бажанням учитель / учителька може використовувати такі позначення для систематизації інформації про навчальний поступ учнів.

- Для тематичного оцінювання вчитель / учителька може використовувати тестові або комплексні завдання, усні й письмові відповіді, роботу з художнім текстом, аналіз та інтерпретацію прочитаного, характеристики образів і персонажів, порівняння творів, творчі завдання, твір, есе, читацький відгук, презентацію, проєкт або інший вид роботи, який дає змогу оцінити передбачені програмою результати навчання. Виділяти всі ці форми в таблиці окремими рядками не потрібно.

- Тематичне оцінювання можна здійснювати шляхом узагальнення результатів поточного оцінювання, отриманих у межах відповідної літературної теми, розділу чи модуля, та/або за результатами тематичної підсумкової роботи. Проведення окремої підсумкової роботи після кожної теми, розділу чи модуля навчальної програми не є обов'язковим.

- Якщо проводять підсумкову роботу, вона має охоплювати результати навчання, передбачені програмою на відповідний період. За наявності достатньої та релевантної інформації про досягнення учнями результатів навчання визначати семестрову оцінку лише за результатом однієї підсумкової роботи не рекомендується. Окремої підсумкової роботи для визначення річної оцінки не проводять, крім випадків, установлених для окремих форм здобуття освіти.

10-11 КЛАСИ

У 2026/2027 навчальному році вивчення української літератури здійснюватиметься за такими програмами:

у **10–11 класах** — за навчальними програмами (рівень стандарту та профільний рівень), затвердженими наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 (Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>).

Оцінювання учнів 10-11-х класів у 2026/2027 н.р. здійснюється за критеріями оцінювання (Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти. Наказ МОНмолодьспорт №329 від 13.04.11 року https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/18438/), орієнтовними вимогами оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти (Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти. Наказ МОН № 1222 від 21.08.13 року https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36975/)

Обов'язкова кількість видів контролю з української літератури у 10–11 класах

Класи	Рівень стандарту 10-11 кл		Профільний рівень 10-11 кл	
	I	II	I	II
Семестри	I	II	I	II
Контрольні роботи у формі:	3	3	4	4
контрольного класного твору	1	1	1	1
виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	2	2	3	3
Література рідного краю	1	1	2	2
Перевірка зошитів	4	5	4	5

Звертаємо увагу на те, що в пропонованих таблицях не виокремлено спеціальних уроків **розвитку мовлення**, оскільки кожен урок мовно-літературної освітньої галузі має бути зорієнтований на мовленнєвий розвиток учнівства.

З метою розвантаження вчительства, уникнення формалізації освітнього процесу усунуто вимогу щодо запису в класному журналі уроків **позакласного читання**.

Вивчення текстів напам'ять здійснюється відповідно до навчальних програм з української літератури для 10-11 класів. Оцінки за виразне читання напам'ять рекомендуємо виставляти в колонку з датою проведення уроку та враховувати як поточну до найближчої тематичної.

Контрольні класні твори пропонуємо давати у формі есе, мінітворів щодо розкриття певної проблеми чи образу програмового тексту тощо. Це розвиватиме самостійне творче мислення учнів і дасть їм можливість виконати роботу протягом одного уроку.

Основний курс доповнюють **уроки літератури рідного краю**, що сприяють усебічному розвитку, духовному збагаченню, утвердженню гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

Під час **оцінювання зошита** з української літератури слід урахувувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог до оформлення орфографічного режиму). Оцінку за ведення зошита з української літератури виставляють у 10-11 класах окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної. У разі відсутності учня на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

З метою формування читацької компетенції доцільним є використання в освітньому процесі інтерактивних форм (відповідні інтернет-ресурси, мультимедіа, електронні книги й бібліотеки, аудіозаписи) і методів викладання навчальних предметів мовно-літературного спрямування, що мотивують інтерес учнівства до читання, засвоєння літературних творів, уміння вступати в діалоги, аргументувати свою думку. Також необхідно залучати матеріали щодо різних методик активного читання. Учитель / учителька має акцентувати увагу на підвищенні рівня читацької грамотності учнівства, зокрема, формування здатності сприймати, аналізувати, використовувати й оцінювати письмовий текст задля досягнення певних цілей, розширювати свої знання й читацький потенціал.

Тематичну оцінку виставляють на підставі поточних оцінок з урахуванням контрольних робіт. **Семестрову** – на основі тематичного оцінювання.

Відповідно до статті 54 Закону України «Про освіту» **педагогічні працівники мають право** на академічну свободу, включаючи свободу викладання, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, тому якщо учень / учениця пропустили частину семестру, то оцінка за семестр може враховувати динаміку особистих навчальних досягнень, важливість пропущеної теми чи виду роботи тощо.

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

5-9 КЛАСИ

У 2026/2027 навчальному році вивчення зарубіжної літератури здійснюватиметься:

у **5-6,7-9 класах** за модельними навчальними програмами:

- «Зарубіжна література. **5-6** класи» (автор Волощук Є.В.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031
- «Зарубіжна література. **5-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 10.10. 2023 року № 1226;
- «Зарубіжна література. **5-6** класи» (автори Богданець-Білокаленко Н. І. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031;
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **5-6** класи» (автори Яценко Т.О., Тригуб І.А.), рекомендованими наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795;
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **5-6** класи» (автори Старагіна І.П. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **5-6** класи» (авт. Чумарна М. І., Пастушенко Н. М.), рекомендованої наказом МОН України від 20 лютого 2023 року № 184.
- «Зарубіжна література. **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Волощук Є. В., Слободянюк О. М.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 № 1001
- «Зарубіжна література. **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Снегірьова В.В., Бушакова О.В., Горобченко І.В., Каєнко О.В.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Ніколенко О.М., Мацевко-Бекерська Л.В., Качак Т.Б., Богосвятська А.-М.І., Рудніцька Н.П., Туряниця В.Г.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А., Молодик К. Ю.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08. 2023 № 1001

Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

Принциповою вимогою організації освітнього процесу є недопущення викладання на уроках зарубіжної літератури творів тих авторів, які офіційно визнані Українським інститутом національної пам'яті символами російської імперської політики.

Під час вивчення зарубіжної літератури доцільно застосовувати компаративний та інтеркультурний підходи, розглядати твори у світовому культурному контексті, установлювати зв'язки між зарубіжною та українською літературами, порівнювати теми, мотиви, образи й художні явища різних культур.

Особливості аналізу художніх творів в курсі зарубіжної літератури зумовлені необхідністю досліджувати великі світоглядні системи. Це унеможливило ефективність використання ІІІ для простого переказу сюжетів. Замість традиційних завдань програма орієнтує на розвиток критичного мислення, тому учням доцільно пропонувати практику світоглядного аудиту. Підлітки аналізують згенеровані нейромережею характеристики персонажів або історико-культурні довідки, виявляючи

в них логічні неточності, анахронізми чи соціокультурні штампи. Ефективним є й метод зворотного культурологічного конструювання: учні створюють концептуальні карти мислення (ментальні карти) зарубіжних авторів, виявляючи спільні філософські та естетичні тенденції, що розвивалися паралельно в європейському просторі. Поетичні шедеври світової лірики рекомендуємо аналізувати через стильове моделювання, коли підлітки досліджують ритмомелодику, оригінальні художні тропи та емоційне забарвлення тексту в контексті естетики певної художньої течії.

У процесі роботи з текстами художніх творів рекомендовано залучати твори інших видів мистецтва – живопису, музики, скульптури, кіно тощо, якщо вони мають ідейно-тематичну спорідненість із виучуваним твором літератури або ж є їх інтерпретацією в інших видах мистецтва. Міжмистецька взаємодія сприятиме цілісному осмисленню учнями художніх творів. Важливо, щоб звернення до творів інших видів мистецтва було вмотивованим і методично доцільним.

Біографічні відомості про письменників рекомендовано обмежити стислими довідками про основні факти життя і творчості, що можуть зацікавити учнівство. Залучення біографічного контексту повинне сприяти розкриттю змісту художнього твору як самодостатнього художнього явища.

Художні твори для текстуального розгляду, що запропоновані як вибірккові (зазначено в програмі), вивчають за вибором учителя/-ки (із урахуванням пізнавальних запитів учнівства).

Твори для позакласного читання подано до кожного тематичного розділу модельної навчальної програми. Учитель/-ка має можливість формувати в учнівства коло читання впродовж усього навчального року та, орієнтуючись на читацькі та пізнавальні інтереси своїх вихованців, проводити такі уроки в межах певного тематичного розділу.

Орієнтовна кількість видів робіт із зарубіжної літератури в 5–9 класах²²

Наведена кількість робіт є методичним орієнтиром для планування освітнього процесу і не встановлює обов'язкового мінімуму. Учитель / учителька самостійно визначає кількість, частотність і розподіл робіт між семестрами з урахуванням обраної навчальної програми, кількості навчальних годин, особливостей класу та достатності інформації про досягнення учнями результатів навчання.

Класи	5		6		7		8		9	
Усього годин	Відповідно до освітньої програми та навчального плану закладу освіти									
Семестри	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Перевірка літературної теми	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Твір /есе	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Уроки розвитку мовлення (усно+письмово)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Уроки позакласного читання	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1

• Зазначені в таблиці види робіт не є вичерпним переліком. Учитель / учителька може самостійно добирати конкретні форми робіт, змінювати їх кількість або замінювати окремі види іншими, якщо вони забезпечують досягнення очікуваних результатів навчання, передбачених Державним стандартом і відповідною навчальною програмою.

• Не всі зазначені в таблиці роботи потрібно проводити як окремі контрольні роботи. Визначальними для віднесення роботи до формувального, поточного або підсумкового оцінювання є мета її проведення та спосіб використання отриманої інформації, а не назва роботи. Твір, есе, усна відповідь, робота з текстом, тестове чи творче завдання можуть використовуватися для формувального, поточного або підсумкового оцінювання.

• Кількість у рядку «Перевірка літературної теми» є орієнтиром щодо тематичного оцінювання за відповідними структурними одиницями навчальної програми: темами, розділами, модулями або іншими визначеними програмою частинами. Вона не означає обов'язкового проведення відповідної кількості окремих тематичних контрольних робіт.

²² Таблицю укладено як методичний орієнтир на основі навчальних програм, наказів МОН України № 722 і № 1427 та Інструктивно-методичних рекомендацій на 2026/2027 навчальний рік. Наведена кількість робіт не є обов'язковим мінімумом

- У рядку «Твір / есе» наведено орієнтовну кількість розгорнутих письмових висловлень. Конкретний вид, тему, обсяг, спосіб виконання та мету оцінювання такої роботи вчитель / учителька визначає самостійно відповідно до навчальної програми. Твір або есе може одночасно бути роботою з розвитку мовлення та джерелом інформації для поточного або тематичного оцінювання. Проводити ще одну окрему роботу для перевірки тих самих результатів навчання не потрібно.

- Уроки розвитку мовлення передбачають систематичну роботу над усним і письмовим мовленням учнів на матеріалі художніх творів. Це можуть бути усні та письмові відповіді, перекази, характеристики персонажів, висловлення власного ставлення до прочитаного, участь у діалозі чи дискусії, аргументовані відповіді, читацькі відгуки, творчі роботи, презентації та інші види діяльності, визначені навчальною програмою. Не кожен урок розвитку мовлення має завершуватися виставленням оцінки.

- Уроки позакласного читання є складниками освітнього процесу, а не обов'язковими контрольними роботами. Конкретні твори, форми діяльності та розподіл таких уроків протягом навчального року вчитель / учителька визначає відповідно до навчальної програми, читацьких інтересів учнів.

- Виразне читання, декламування, інсценування, аналіз та інтерпретація художнього тексту як складники уроків зарубіжної літератури можуть використовуватися для формувального, поточного або підсумкового оцінювання. Проводити й фіксувати їх як окремі обов'язкові контрольні роботи не потрібно. Кількість творів для виразного читання або вивчення напам'ять визначають відповідно до конкретної навчальної програми та дібраних для вивчення творів.

- Для оцінювання рекомендовано використовувати **компетентісно орієнтовані завдання** та інші інструменти, що дають змогу визначити рівень досягнення результатів навчання, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти та відповідною навчальною програмою.

- Під час добору навчальних і оцінювальних завдань доцільно передбачати не лише відтворення змісту художнього твору, а й розуміння, аналіз та інтерпретацію тексту, визначення теми й ідеї, характеристики персонажів, оцінювання їхніх учинків, порівняння текстів, аргументування власної позиції, критичне читання та створення власних усних, письмових або цифрових продуктів.

- Видами робіт для оцінювання результатів навчання можуть бути: аналіз та інтерпретація художніх творів, порівняльні й дослідницькі завдання, створення анотацій, відгуків, медіаоглядів, презентацій, концептуальних карт та інших усних, письмових або цифрових продуктів.

- Під час добору навчальних та оцінювальних завдань доцільно застосовувати компаративний та інтеркультурний підходи: розглядати твори у світовому культурному контексті, установлювати зв'язки між зарубіжною та українською літературами, порівнювати теми, мотиви, образи й художні явища різних культур, спрямовувати учнів на аналітичне, дослідницьке та критичне осмислення художніх текстів.

- Поточні оцінки не потрібно виставляти на кожному уроці або за кожне виконане завдання. Частотність поточного оцінювання вчитель / учителька визначає самостійно з урахуванням змісту програми, кількості годин і результатів навчання, які оцінюють.

- Результати формувального оцінювання не враховують під час тематичного та семестрового оцінювання. Учитель / учителька фіксує їх у зручний для себе спосіб: у робочих нотатках, контрольних переліках, матрицях, щоденниках спостережень тощо. Фіксування результатів формувального оцінювання у класному журналі не є обов'язковим. За потреби педагог може зробити в журналі запис «Формувальна» у стовпці з відповідною датою.

- Оцінювання за групами результатів та внесення таких оцінок до класного журналу не є обов'язковими. Необов'язковими є також зазначення індексів груп результатів біля поточних оцінок, створення окремих стовпців за групами результатів і дублювання однієї оцінки в кількох стовпцях. За бажанням учитель / учителька може використовувати такі позначення для систематизації інформації про навчальний поступ учнів.

- Для тематичного оцінювання вчитель / учителька може використовувати тестові або комплексні завдання, усні й письмові відповіді, роботу з художнім текстом, аналіз та інтерпретацію прочитаного, характеристики образів і персонажів, порівняння творів, творчі завдання, твір, есе,

читацький відгук, презентацію, проєкт або інший вид роботи, який дає змогу оцінити передбачені програмою результати навчання. Виділяти всі ці форми в таблиці окремими рядками не потрібно.

- Тематичне оцінювання можна здійснювати шляхом узагальнення результатів поточного оцінювання, отриманих у межах відповідної літературної теми, розділу чи модуля, та/або за результатами тематичної підсумкової роботи. Проведення окремої підсумкової роботи після кожної теми, розділу чи модуля навчальної програми не є обов'язковим.

- Якщо проводять підсумкову роботу, вона має охоплювати результати навчання, передбачені програмою на відповідний період. За наявності достатньої та релевантної інформації про досягнення учнями результатів навчання визначати семестрову оцінку лише за результатом однієї підсумкової роботи не рекомендується. Окремої підсумкової роботи для визначення річної оцінки не проводять, крім випадків, установлених для окремих форм здобуття освіти.

10-11 КЛАСИ

У 2026/2027 навчальному році вивчення зарубіжної літератури здійснюватиметься за такими програмами:

у **10–11 класах** — за навчальними програмами (рівень стандарту та профільний рівень), затвердженими наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 (Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>).

Оцінювання учнів 10-11-х класів у 2026/2027 н.р. здійснюється за критеріями оцінювання (Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти. Наказ МОНмолодьспорт №329 від 13.04.11 року https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/18438/) та орієнтовними вимогами оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти (Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти. Наказ МОН № 1222 від 21.08.13 року https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36975/)

Обов'язкова кількість видів контролю із зарубіжної літератури у 10–11 класах

Класи	Рівень стандарту 10-11 кл		Профільний рівень 10-11 кл	
	I	II	I	II
Семестри	I	II	I	II
Контрольні роботи у формі:	2	2	4	4
контрольного класного твору	1	1	1	1
виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	1	1	3	3
Перевірка зошитів	4	5	4	5

Звертаємо увагу на те, що в пропонованих таблицях не виокремлено спеціальних уроків **розвитку мовлення**, оскільки кожен урок мовно-літературної освітньої галузі має бути зорієнтований на мовленнєвий розвиток учнівства.

З метою розвантаження вчительства, уникнення формалізації освітнього процесу усунуто вимогу щодо запису в класному журналі уроків **позакласного читання**.

Вивчення текстів напам'ять здійснюється відповідно до навчальних програм із зарубіжної літератури для 10-11 класів. Оцінки за виразне читання напам'ять рекомендуємо виставляти в колонку з датою проведення уроку та враховувати як поточну до найближчої тематичної.

Контрольні класні твори пропонуємо давати у формі есе, мінітворів щодо розкриття певної проблеми чи образу програмового тексту тощо. Це розвиватиме самостійне творче мислення учнів і дасть їм можливість виконати роботу протягом одного уроку.

Під час **оцінювання зошита** із зарубіжної літератури слід урахувувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог до оформлення орфографічного режиму). Оцінку за ведення зошита із зарубіжної літератури виставляють у 10-11 класах окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної. У разі відсутності учня на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти здійснюють українською мовою. **Твори зарубіжних письменників у курсі зарубіжної літератури вивчають в українських перекладах.**

З метою формування читацької компетенції доцільним є використання в освітньому процесі інтерактивних форм (відповідні інтернет-ресурси, мультимедіа, електронні книги й бібліотеки, аудіозаписи) і методів викладання навчальних предметів мовно-літературного спрямування, що мотивують інтерес учнівства до читання, засвоєння літературних творів, уміння вступати в діалоги, аргументувати свою думку. Також необхідно залучати матеріали щодо різних методик активного читання. Учитель / учителька має акцентувати увагу на підвищенні рівня читацької грамотності учнівства, зокрема, формування здатності сприймати, аналізувати, використовувати й оцінювати письмовий текст задля досягнення певних цілей, розширювати свої знання й читацький потенціал.

Тематичну оцінку виставляють на підставі поточних оцінок з урахуванням контрольних робіт.

Семестрову – на основі тематичного оцінювання.

Відповідно до статті 54 Закону України «Про освіту» **педагогічні працівники мають право** на академічну свободу, включаючи свободу викладання, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, тому якщо учень / учениця пропустили частину семестру, то оцінка за семестр може враховувати динаміку особистих навчальних досягнень, важливість пропущеної теми чи виду роботи тощо.

Виразне читання

Вивчення текстів або уривків напам'ять здійснюють відповідно до обраної навчальної програми. Кількість таких творів і необхідність виставлення оцінки вчитель / учителька визначає з урахуванням передбачених програмою результатів навчання.

Вимоги до виразного читання

1. Відтворення емоційної насиченості твору (внутрішнє «бачення», робота творчої уяви читця – особливо поетичного тексту).
2. Розуміння ідейно-художнього смислу, а не лише фактичного змісту тексту.
3. Уміння висловити своє особисте ставлення, передати зміст і настрій слухачам.

Орієнтовна кількість слів для вивчення напам'ять уривків прозових текстів

Клас	5-й	6-й	7-й	8-й	9-й
Кількість слів	50–60	60–70	70–80	80–90	90–100

Рекомендуємо вчителям самим визначати уривки прозових творів (один раз на рік). Для вивчення уривка прозового тексту напам'ять краще вибирати пейзажі, описи зовнішності (характеру) літературного героя чи описи інтер'єру (екстер'єру) будівлі.

Критерії оцінювання виразного читання напам'ять художніх творів (за О.О. Ісаєвою)

Бали	Критерії оцінювання
Початковий рівень	
1	Учень/учениця монотонно читає напам'ять лише окремі фрази художнього тексту.
2	Учень/учениця невиразно читає напам'ять невеличкий фрагмент рекомендованого для вивчення твору.
3	Учень/учениця читає напам'ять недостатній за обсягом уривок твору зі значною кількістю фактичних мовленнєвих помилок.
Середній рівень	
4	При читанні напам'ять твору учень/учениця допускає значну кількість помилок різного характеру.
5	Учень/учениця читає вивчений напам'ять твір зі значними змістовими неточностями, порушенням правил техніки мовлення.
6	Учень/учениця читає напам'ять художній твір з окремими орфоепічними та змістовими огріхами.
Достатній рівень	
7	При читанні напам'ять твору учень правильно, чітко передає зміст твору, але виконує його невиразно, монотонно.
8	Вивчений напам'ять твір учень/учениця читає з окремими декламаційними огріхами.
9	Учень/учениця виразно читає напам'ять вивчений твір, але час від часу допускає змістові неточності.
Високий рівень	
10	Учень/учениця виразно, без помилок та неточностей, декламує твір напам'ять.
11	Вивчений напам'ять твір учень/учениця декламує, виявляючи індивідуальне розуміння тексту, своє ставлення до прочитаного.
12	Читання напам'ять твору учнем/ученицею відзначається високим рівнем артистизму, мовленнєвої вправності. Учень/учениця виявляє особисте ставлення до прочитаного, може сформулювати і висловити своє «надзавдання» (мету) читання твору.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ результатів навчання учнів

Загальні критерії, затверджені наказом МОН України від 04 травня 2026 року № 722, визначають єдині підходи до встановлення рівня результатів навчання учнів. Під час оцінювання враховують когнітивні процеси, характер навчальної діяльності, рівень самостійності, комунікації та взаємодії, а також частоту вияву вмінь. Ці критерії є основою для розроблення та застосування критеріїв оцінювання за навчальними предметами й групами результатів.

Рівень	Бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	За рівнем самостійності	За рівнем комунікації та взаємодії	За частотою вияву вмінь
Початковий	1	сприймає інформацію, отриману від особи, яка провадить педагогічну діяльність (далі — педагогічний працівник) (інших осіб), намагається відповідати на прості запитання за змістом отриманої інформації, припускаючись суттєвих змістових і логічних помилок	виконує частину навчальних дій / простих завдань за наданим зразком	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі педагогічного працівника; потребує постійного зовнішнього контролю	уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших	виявляє вміння в окремих випадках
	2	розпізнає частину інформації, отриманої від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, намагається відповідати на прості запитання за змістом отриманої інформації, припускаючись змістових і логічних помилок	виконує навчальні дії / прості завдання за наданим зразком	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі педагогічного працівника; потребує постійного зовнішнього контролю	уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших	виявляє вміння в окремих випадках
	3	відтворює за зразком частину інформації, отриманої від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, відповідає на прості запитання за змістом отриманої інформації, припускаючись змістових і логічних помилок	виконує навчальні дії / прості завдання за наданим зразком	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі або з допомогою педагогічного працівника; потребує періодичного зовнішнього контролю	уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших	виявляє вміння в окремих випадках

Середній	4	відтворює основну інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, знаходить в отриманій інформації відповіді на прості запитання	виконує типові репродуктивні завдання за зразком / запропонованим алгоритмом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з допомогою педагогічного працівника; виконує частину завдання під час роботи в групі з допомогою інших учасників групи	включається в комунікацію за ініціативою інших; реагує на звернення не завжди по суті; взаємодіє з групою формально	виявляє вміння епізодично
	5	застосовує інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, формулює за змістом отриманої інформації окремі запитання	виконує репродуктивні завдання за зразком / запропонованим алгоритмом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з допомогою або під керівництвом педагогічного працівника; виконує спільне завдання в групі з частковою допомогою інших учасників групи	підтримує діалог, ініційований іншими; взаємодіє з групою пасивно	виявляє вміння епізодично
	6	застосовує інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, формулює уточнювальні запитання за змістом отриманої інформації	виконує частково-пошукові завдання за зразком / запропонованим алгоритмом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності під керівництвом педагогічного працівника; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків, за потреби звертається по допомогу до інших учасників групи	підтримує діалог, ініційований іншими; виявляє готовність до взаємодії, проте не завжди діє активно	виявляє вміння епізодично

Достатній	7	знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію, перетворює один вид інформації в інший за зразком, формулює запитання за змістом отриманої інформації	виконує окремі дослідницькі завдання за узгодженим алгоритмом, розпізнає стандартні проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника, співпрацює під час роботи в групі	долучається до комунікації переважно з ініціативи інших; виявляє готовність до взаємодії, проте не завжди діє активно	виявляє вміння постійно в типових ситуаціях
	8	зіставляє і порівнює за заданою ознакою інформацію, отриману з різних джерел, перетворює один вид інформації в інший	виконує типові дослідницькі завдання, вирізняє проблемні ситуації з-поміж запропонованих, розв'язує їх відомим способом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника, активно співпрацює з іншими учасниками групи, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі	долучається до комунікації, за потреби ініціює комунікацію; порівнює позиції учасників комунікації; бере участь у пошуку рішень	виявляє вміння постійно в типових ситуаціях
	9	аналізує інформацію, отриману з різних джерел	виконує типові дослідницькі та окремі частково-пошукові завдання; вибирає з-поміж запропонованих можливі способи розв'язання проблемних ситуацій	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові й нетипові завдання	долучається до комунікації та може її ініціювати; аналізує позиції інших осіб, розвиває ідеї, запропоновані іншими; порівнює власні думки з думками інших, наводить аргументи	виявляє вміння постійно в типових ситуаціях

Високий	10	узагальнює інформацію, отриману з різних джерел	виконує дослідницькі та окремі творчі завдання; вибирає із множини відомих доцільні способи розв'язання проблемних ситуацій, пропонує альтернативні способи розв'язання проблемних ситуацій	долучається до організації роботи групи / активно співпрацює в групі для досягнення навчальних цілей; аналізує власні навчальні дії та дії групи щодо досягнення навчальних цілей	ініціює комунікацію, конструктивно реагує на думки інших; пропонує ідеї, обстоює їх	виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях
	11	оцінює інформацію, отриману з різних джерел за наданими критеріями	виконує дослідницькі та творчі завдання; пропонує різні способи розв'язання проблемних ситуацій і розв'язує їх різними способами	планує та організовує співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей; конструктивно взаємодіє у групі, аналізує та обґрунтовує власні навчальні дії, аналізує дії групи щодо досягнення навчальних цілей	активно ініціює та підтримує комунікацію; оцінює позиції інших та власну позицію в обговоренні, розвиває думки інших учасників комунікації	виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях
	12	оцінює інформацію, отриману з різних джерел	виконує дослідницькі та творчі завдання; пропонує різні способи розв'язання нестандартних проблемних ситуацій і розв'язує їх доцільними способами, аргументуючи свій вибір	усвідомлено діє в нестандартних ситуаціях самостійно / в парі / групі, оцінює ризики й прогнозує наслідки; обґрунтовує, аналізує та оцінює власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює / планує / організовує співпрацю в групі для	виступає посередником у комунікації; оцінює позиції інших та власну позицію в обговоренні, формує власну лінію обґрунтування; спрямовує взаємодію на досягнення спільної мети; надає конструктивний зворотний зв'язок	виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях

				досягнення навчальних цілей; оцінює власний внесок та діяльність групи для отримання очікуваного результату		
--	--	--	--	---	--	--

Орієнтовні критерії оцінювання результатів навчання учнів з української мови

Критерії розроблено на основі загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, затверджених наказом МОН України від 04 травня 2026 року № 722, та конкретизовано для навчальної діяльності на уроках української мови. Під час оцінювання конкретної роботи застосовують показники, які відповідають її меті та очікуваним результатам навчання.

	Бал	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Початковий	1	Сприймає окремі слова, мовні зразки або фрагменти тексту. Намагається розпізнати мовну одиницю чи відповіді на просте запитання, припускаючись суттєвих змістових і логічних помилок.	Виконує лише частину простої мовної дії за зразком: списує, підкреслює або вибирає окрему мовну одиницю.	Працює лише за безпосередньої участі вчителя; потребує покрокового пояснення й постійного контролю.	Реагує на звернення після спонукання; відповідає окремими словами або незавершеними фразами, не долучається до обговорення.	В окремих випадках відтворює найпростішу мовну дію; результат нестійкий.
	2	Розпізнає частину поданої мовної інформації, окремі вивчені слова, форми або конструкції; відповідає на прості запитання з помилками.	За зразком виконує прості дії: знаходить, виписує, позначає мовні одиниці або вставляє запропонований варіант.	Виконує завдання за покроковою допомогою вчителя й потребує постійного зовнішнього контролю.	Після спонукання дає коротку відповідь, яка не завжди відповідає запитанню; майже не реагує на думки інших.	В окремих завданнях повторює засвоєну дію за тим самим зразком.
	3	Відтворює за зразком частину правила, визначення або змісту тексту; розпізнає окреме мовне явище в знайомому прикладі, але припускається помилок.	За зразком виконує просте мовне завдання: добирає форму слова, складає речення або відтворює фрагмент висловлення.	Працює за участі або з допомогою вчителя; потребує періодичного контролю й виправлення послідовності дій.	Відповідає простим реченням після спонукання; намагається підтримати короткий обмін репліками.	В окремих знайомих завданнях виявляє відповідне вміння за наявності зразка.
Середній	4	Відтворює основний зміст правила або тексту; знаходить у поданому матеріалі відповідь на просте запитання, розпізнає вивчене мовне явище.	За зразком або алгоритмом виконує типові репродуктивні завдання: групує, списує зі змінами, визначає або позначає мовні одиниці.	Працює з допомогою вчителя; під час групової роботи виконує частину завдання за підказкою.	Долучається до розмови з ініціативи інших; формулює просте висловлення, але не завжди відповідає по суті.	Епізодично правильно виконує типову мовну дію після показу способу виконання.
	5	Застосовує вивчене правило в типових прикладах, добирає потрібну мовну форму; формулює окремі запитання до тексту або мовного матеріалу.	За алгоритмом виконує репродуктивні завдання: здійснює простий мовний розбір, доповнює, перебудовує або редагує речення.	Працює з допомогою або під керівництвом учителя; у групі виконує визначене завдання з частковою допомогою.	Підтримує ініційований іншими діалог, передає просту думку; взаємодіє переважно пасивно.	Епізодично застосовує вивчене правило в типових мовних ситуаціях.
	6	Застосовує мовні знання в знайомій ситуації, формулює уточнювальні запитання; частково пояснює вибір слова, форми або конструкції.	За зразком чи алгоритмом виконує частково-пошукові завдання: добирає власні приклади, виправляє помилки, завершує або трансформує текст.	Працює під загальним керівництвом учителя; виконує свою частину спільного завдання, за потреби звертається по допомогу.	Підтримує діалог, ставить уточнювальні запитання, висловлює думку, однак не завжди розвиває взаємодію.	Епізодично переносить засвоєний спосіб дії на подібні мовні завдання.

	Бал	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Достатній	7	Знаходить потрібну мовну інформацію в тексті, словнику, таблиці чи іншому джерелі; за зразком перетворює правило на схему або схему на пояснення, формулює запитання.	За узгодженим алгоритмом виконує окреме мовне дослідження; виявляє типову мовну проблему й виправляє її відомим способом.	Працює з опосередкованою допомогою вчителя, користується довідковими матеріалами; співпрацює в парі чи групі.	Будує зв'язне коротке висловлення, відповідає на запитання й долучається до обговорення переважно з ініціативи інших.	Постійно виявляє вміння в типових вправах і знайомих комунікативних ситуаціях.
	8	Порівнює мовні одиниці, тексти або варіанти висловлення за заданою ознакою; перетворює інформацію з таблиці, схеми чи тексту в іншу форму й пояснює відмінності.	Виконує типові мовні дослідження, розрізняє запропоновані проблемні випадки, редагує текст і розв'язує мовну проблему відомим способом.	Виконує завдання з опосередкованою допомогою; визначає власну частину групової роботи й активно співпрацює.	За потреби ініціює розмову, порівнює позиції співрозмовників, пропонує формулювання для спільного рішення.	Постійно правильно застосовує вміння в типових мовних і мовленнєвих ситуаціях.
	9	Аналізує мовні явища й тексти з різних джерел, установлює смислові та мовні зв'язки, обґрунтовує вибір мовного засобу.	Виконує типові дослідницькі й окремі частково-пошукові завдання; вибирає із запропонованих способів доречний спосіб аналізу, редагування або побудови висловлення.	Працює переважно самостійно, звертаючись по допомогу в складних випадках; активно виконує типові й окремі нетипові завдання в групі.	Ініціює комунікацію, зіставляє власну позицію з позиціями інших, наводить аргументи й розвиває запропоновані думки.	Постійно застосовує мовні вміння в типових ситуаціях і в окремих змінених умовах.
Високий	10	Узагальнює мовну інформацію з різних джерел, установлює закономірності, формулює обґрунтований висновок щодо функціонування мовних одиниць у тексті.	Виконує мовні дослідження й окремі творчі завдання; добирає доцільний спосіб розв'язання мовної проблеми, пропонує альтернативний варіант висловлення або редагування.	Самостійно організовує виконання завдання, активно співпрацює та аналізує власні мовні дії й роботу групи.	Ініціює обговорення, конструктивно реагує на думки інших, пропонує й аргументовано обстоює власні мовні рішення.	Системно застосовує мовні вміння в типових і нетипових навчальних та комунікативних ситуаціях.
	11	За наданими критеріями оцінює достовірність, правильність і доречність мовної інформації; аргументовано редагує текст і пояснює внесені зміни.	Виконує дослідницькі й творчі завдання; пропонує кілька способів трансформації, редагування або створення тексту й реалізує різні варіанти.	Самостійно планує роботу, організовує співпрацю, обґрунтовує власні дії й аналізує внесок учасників групи.	Активно ініціює та підтримує комунікацію, оцінює власну й чужі позиції, розвиває думки співрозмовників; дотримується мовних норм.	Системно й усвідомлено застосовує мовні вміння в типових і нетипових ситуаціях.
	12	Критично оцінює мовну інформацію з різних джерел, визначає точність, доречність і виразність мовних засобів; формує й обґрунтовує власний висновок.	Самостійно виконує складне мовне дослідження або створює оригінальний усний, письмовий чи цифровий текст; розв'язує нестандартну мовну проблему доцільним способом і аргументує вибір.	Самостійно діє в нестандартній ситуації, оцінює результат і можливі наслідки мовного рішення, планує подальше вдосконалення; організовує співпрацю.	Спрямовує обговорення до спільної мети, формує послідовну лінію аргументації, виступає посередником і надає конструктивний зворотний зв'язок.	Системно, самостійно й гнучко застосовує мовні вміння в типових і нетипових ситуаціях та переносить їх у новий контекст.

Примітка. Таблиця є методичною адаптацією загальних критеріїв. Для окремого виду роботи критерії конкретизують відповідно до змісту завдання та результатів навчання, які перевіряють.

Орієнтовні критерії оцінювання результатів навчання учнів з літератури

Критерії розроблено на основі загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, затверджених наказом МОН України від 04 травня 2026 року № 722, та конкретизовано для навчальної діяльності на уроках української і зарубіжної літератур. **Під час оцінювання конкретної роботи застосовують показники, які відповідають її меті та очікуваним результатам навчання.**

	Бал	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Початковий	1	Сприймає окремі слова, образи або фрагменти художнього тексту. Намагається відповісти на просте запитання про прочитане, припускаючись суттєвих змістових і логічних помилок.	За зразком виконує частину простої читацької дії: називає окремого персонажа, знаходить слово, речення або епізод.	Працює лише за безпосередньої участі вчителя; потребує покрокового пояснення й постійного контролю.	Реагує на запитання після спонукання; відповідає окремими словами або незавершеними фразами, не долучається до обговорення твору.	В окремих випадках відтворює найпростішу читацьку дію; результат нестійкий.
	2	Розпізнає частину подій, персонажів або фактів із запропонованого тексту; намагається передати зміст окремого фрагмента, припускаючись помилок.	За зразком знаходить у тексті персонажа, подію, деталь або вибирає відповідь із запропонованих варіантів.	Виконує завдання за покроковою допомогою вчителя й потребує постійного зовнішнього контролю.	Після спонукання дає коротку відповідь, яка не завжди відповідає запитанню; майже не реагує на думки інших читачів.	В окремих завданнях повторює засвоєну читацьку дію за тим самим зразком.
	3	За зразком відтворює частину змісту твору, називає окремі події та персонажів, розпізнає очевидну художню деталь, але припускається змістових помилок.	За зразком складає просту відповідь, установлює відповідність між персонажем і вчинком або відтворює послідовність окремих подій.	Працює за участі або з допомогою вчителя; потребує періодичного контролю й уточнення послідовності дій.	Відповідає простим реченням після спонукання; намагається підтримати короткий обмін думками про прочитане.	В окремих знайомих завданнях виявляє відповідне вміння за наявності зразка.
Середній	4	Відтворює основні події твору, знаходить у тексті відповідь на просте запитання, розпізнає тему, персонажа або очевидний зв'язок між подіями.	За зразком чи алгоритмом переказує фрагмент, складає простий план, характеризує персонажа за поданими ознаками або знаходить цитату.	Працює з допомогою вчителя; під час групової роботи виконує частину завдання за підказкою.	Долучається до розмови з ініціативи інших; формулює просте судження про твір, але не завжди відповідає по суті.	Епізодично правильно виконує типову читацьку дію після показу способу виконання.
	5	Пояснює зміст окремого епізоду, установлює очевидний причинно-наслідковий зв'язок, визначає тему або рису персонажа; формулює окремі запитання до твору.	За алгоритмом характеризує образ, порівнює окремі вчинки, добирає цитати, складає план або створює простий читацький відгук.	Працює з допомогою або під керівництвом учителя; у групі виконує визначене завдання з частковою допомогою.	Підтримує ініційований іншими діалог, висловлює просту читацьку думку; взаємодіє переважно пасивно.	Епізодично застосовує засвоєний спосіб роботи під час аналізу знайомого твору.
	6	Пояснює основний зміст твору, окремі мотиви вчинків і роль художньої деталі; формулює уточнювальні запитання та частково обґрунтовує власне ставлення.	За зразком чи алгоритмом аналізує епізод, порівнює персонажів, визначає окремі художні засоби або трансформує прочитане у план, схему чи короткий творчий текст.	Працює під загальним керівництвом учителя; виконує свою частину спільного завдання, за потреби звертається по допомогу.	Підтримує діалог про твір, ставить уточнювальні запитання, висловлює оцінку, однак не завжди розвиває взаємодію.	Епізодично переносить засвоєний спосіб аналізу на подібні літературні завдання.

Бал		Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Достатній	7	Знаходить потрібну інформацію в художньому тексті, підручнику, довідковому чи медійному джерелі; за зразком перетворює її на таблицю, схему або висновок, формулює запитання.	За узгодженим алгоритмом досліджує образ, епізод або художній засіб; розпізнає типову проблему твору й пояснює її відомим способом.	Працює з опосередкованою допомогою вчителя, користується текстом і довідковими матеріалами; співпрацює в парі чи групі.	Будує зв'язне коротке судження про прочитане, відповідає на запитання й долучається до обговорення переважно з ініціативи інших.	Постійно виявляє вміння під час роботи з типовими художніми текстами й знайомими читацькими завданнями.
	8	Порівнює персонажів, епізоди, художні твори або їх інтерпретації за заданою ознакою; перетворює текстову й візуальну інформацію та пояснює виявлені відмінності.	Виконує типові літературне дослідження, аналізує проблемну ситуацію у творі, добирає цитати й створює обґрунтований читацький продукт.	Виконує завдання з опосередкованою допомогою; визначає власну частину групової роботи й активно співпрацює.	За потреби ініціює обговорення, порівнює читацькі позиції, бере участь у пошуку спільного тлумачення.	Постійно правильно застосовує вміння в типових ситуаціях аналізу та інтерпретації твору.
	9	Аналізує художній текст і пов'язані з ним джерела, установлює зв'язки між формою та змістом, мотивами й учинками персонажів; обґрунтовує інтерпретацію цитатами.	Виконує типові дослідницькі й окремі частково-пошукові завдання; вибирає із запропонованих способів доречний спосіб аналізу, порівняння або представлення читацького висновку.	Працює переважно самостійно, звертаючись по допомогу в складних випадках; активно виконує типові й окремі нетипові завдання в групі.	Ініціює комунікацію, зіставляє власне тлумачення з позиціями інших, наводить аргументи й розвиває запропоновані думки.	Постійно застосовує читацькі вміння в типових ситуаціях і в окремих змінених умовах.
Високий	10	Узагальнює інформацію з художнього твору та інших джерел, установлює закономірності, формулює обґрунтований висновок про проблематику, образи й авторські засоби.	Виконує літературні дослідження й окремі творчі завдання; добирає доцільний спосіб інтерпретації, пропонує альтернативне тлумачення або створює власний читацький продукт.	Самостійно організовує виконання завдання, активно співпрацює та аналізує власні читацькі дії й роботу групи.	Ініціює обговорення, конструктивно реагує на інші інтерпретації, пропонує й аргументовано обстоює власну позицію.	Системно застосовує читацькі вміння в типових і нетипових навчальних та комунікативних ситуаціях.
	11	За наданими критеріями оцінює художню й інформаційну цінність джерел, переконливість інтерпретацій і доречність доказів; аргументовано уточнює власний висновок.	Виконує дослідницькі й творчі завдання; пропонує кілька способів аналізу або представлення твору, створює есе, відгук, медіатекст, проект чи інший читацький продукт.	Самостійно планує роботу, організовує співпрацю, обґрунтовує власні дії й аналізує внесок учасників групи.	Активно ініціює та підтримує комунікацію, оцінює власну й інші читацькі позиції, розвиває думки співрозмовників і коректно дискутує.	Системно й усвідомлено застосовує читацькі вміння в типових і нетипових ситуаціях.
	12	Критично оцінює художній текст, його інтерпретації та інформацію з різних джерел; визначає смислові й естетичні функції художніх засобів, формує самостійний аргументований висновок.	Самостійно виконує складне літературне дослідження або створює оригінальний усний, письмовий чи цифровий продукт; розв'язує нестандартну інтерпретаційну проблему й аргументує вибір.	Самостійно діє в нестандартній ситуації, оцінює результат і можливі наслідки читацького рішення, планує подальше вдосконалення; організовує співпрацю.	Спрямовує обговорення до спільної мети, формує послідовну лінію аргументації, виступає посередником між позиціями й надає конструктивний зворотний зв'язок.	Системно, самостійно й гнучко застосовує читацькі вміння в типових і нетипових ситуаціях та переносить їх у новий культурний контекст.

Примітка. Таблиця є методичною адаптацією загальних критеріїв. Для окремого виду роботи критерії конкретизують відповідно до змісту завдання та результатів навчання, які перевіряють.

Орієнтовні критерії оцінювання результатів навчання за групами результатів мовно-літературної освітньої галузі

Групи результатів мовно-літературної освітньої галузі визначені Державним стандартом базової середньої освіти. Учитель / учителька може використовувати подані критерії під час розроблення завдань та оцінювання результатів навчання, співвіднесених із відповідною групою результатів. Використання цих критеріїв не передбачає обов'язкового виставлення в класному журналі окремих оцінок за кожною групою результатів або зазначення біля поточних оцінок індексів ГР1, ГР2, ГР3, ГР4.

Група результатів 1 — Усно взаємодіє (УВ)

Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях

Бали	Критерії оцінювання
1	Учень / учениця: сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на окремі прості запитання за змістом почутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя
2	Учень / учениця: відтворює незначну частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на частину простих запитань за змістом почутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази
3	Учень / учениця: відтворює частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого, припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту почутого
4	Учень / учениця: відтворює основну інформацію, отриману від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази
5	Учень / учениця: застосовує частину основної інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; долучається до спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази
6	Учень / учениця: застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; спілкується в межах запропонованої теми без значних утруднень
7	Учень / учениця: виокремлює в почутому інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частково-пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; спілкується в межах запропонованої теми; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки
8	Учень / учениця: зіставляє, порівнює за визначеними критеріями почуте; добирає прийнятний із запропонованих способів для унаочнення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; заохочує до спілкування й долучається до обговорення певної теми; наводить аргументи й приклади щодо почутого

9	Учень / учениця: аналізує отриману з різних джерел інформацію за визначеними критеріями, перетворює почуте в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок почутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; ініціює спілкування та обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми; наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки
10	Учень / учениця: інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних джерел; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обирає доречний спосіб комунікативної взаємодії в групі; переконливо аргументує свою позицію щодо обговорюваної теми
11	Учень / учениця: узагальнює інформацію з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях; обирає ефективний спосіб комунікативної взаємодії в групі; розвиває ідеї / думки учасників спілкування щодо обговорюваної теми та вибудовує логічну аргументацію для, вирішення спільних завдань
12	Учень / учениця: оцінює отриману з різних джерел інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й прогнозує наслідки; виступає посередником у спілкуванні, демонструє толерантність до різних поглядів і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам

Група результатів 2 — Працює з текстом (ПТ)

Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду

Бали	Критерії оцінювання
1	Учень / учениця: сприймає і розпізнає інформацію з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на окремі прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя.
2	Учень / учениця: відтворює незначну частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на частину простих запитань за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази.
3	Учень / учениця: відтворює частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки щодо прочитаного / переглянутого простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту.
4	Учень / учениця: відтворює основну інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; пояснює зміст прочитаного / переглянутого, використовуючи прості фрази.
5	Учень / учениця: застосовує частину основної інформації із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; коментує зміст прочитаного і переглянутого, використовуючи прості фрази.
6	Учень / учениця: застосовує інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; коментує зміст прочитаного / переглянутого

7	Учень /учениця: виокремлює з тексту / медіатексту інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частковопошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки щодо змісту прочитаного / переглянутого.
8	Учень /учениця: зіставляє, порівнює за визначеними критеріями зміст прочитаного / переглянутого; добирає прийнятний із запропонованих способів для унаочнення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення змісту й форми прочитаного / переглянутого, наводить аргументи й приклади.
9	Учень /учениця: аналізує отриману з кількох текстів /медіатекстів інформацію за визначеними критеріями, інтерпретує зміст прочитаного / переглянутого й перетворює його в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок прочитаного / переглянутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми, наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки.
10	Учень /учениця: Інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних текстів / медіатекстів; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обстоює свою позицію щодо обговорюваної теми.
11	Учень /учениця: узагальнює інформацію з різних текстів / медіатекстів, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях; розвиває ідеї / думки учасників обговорення прочитаного / переглянутого, вибудовує логічну аргументацію для вирішення спільних завдань.
12	Учень /учениця: оцінює отриману з різних текстів / медіатекстів інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, виявляючи оригінальність, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й прогножуючи наслідки; переконливо аргументує позицію щодо прочитаного / переглянутого, виявляє толерантність до різних поглядів.

Група результатів 3 — Письмово взаємодіє (ПВ)

Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови

Бали	Критерії оцінювання
1	Учень /учениця: демонструє вміння записувати висловлення, зокрема в цифровому середовищі; частково відтворює способи діяльності за наданим зразком, припускаючись різного виду помилок; порівнює написане зі зразком і коригує за допомогою вчителя.
2	Учень / учениця: відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і частково записує їх, демонструючи усвідомлення окремих фактів і елементарних уявлень; відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, частково корегує його за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок.
3	Учень /учениця: відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, коригує його лише за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок.
4	Учень /учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в передачі інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.

5	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, демонструє утруднення в дотриманні мети та врахуванні адресата, записує висловлення в довільній формі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданій інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує основні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.
6	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує висловлення відповідно до вимог жанру; відповідає на запитання вчителя щодо структурно-сислової завершеності власного висловлення в переданій інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.
7	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданій інформації; частково коригує написане щодо форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.
8	Учень/учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданій інформації; частково коригує написане щодо змісту та форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.
9	Учень /учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданій інформації в умовах взаємодії (зокрема в цифровому середовищі) з учителем або однокласниками; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень.
10	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданій інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень
11	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданій інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень.
12	Учень /учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту, завершеність у переданій інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує й уточнює (за потреби); вільно використовує мовні засоби, зокрема експериментує з ними, під час створення власних висловлень, надаючи їм індивідуальних рис.

Група результатів 4 — Досліджує мовлення (ДМ)

Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу

Бали	Критерії оцінювання
1	Учень / учениця: сприймає і розпізнає інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на окремі прості запитання, припускаючись суттєвих помилок; виконує частину простих завдань / навчальних дій щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, використовуючи короткі однотипні фрази.
2	Учень / учениця: відтворює незначну частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на частину простих запитань, припускаючись суттєвих помилок; виконує прості завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази й повторюючи сказане співрозмовниками.
3	Учень / учениця: відтворює частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; припускається суттєвих помилок; відповідає на частину простих запитань; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі; висловлюється простими фразами; часто перепитує, уточнюючи потрібну інформацію.
4	Учень / учениця: відтворює основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з постійною опорою на запропоноване джерело інформації, може пояснити окремі поняття / терміни / навчальні дії; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за зразком під керівництвом учителя; виконує деякі обов'язки, розподілені в групі, для розв'язання пошукових та/або творчих завдань; підтримує ініційоване іншими спілкування в межах обговорюваної теми, використовуючи прості фрази, обмежено вживаючи наукові поняття.
5	Учень / учениця: застосовує основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; може пояснити основні поняття / явища і навчальні дії; виконує незначну частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу, під час роботи в групі; долучається до обговорення відомої теми, використовуючи прості фрази, доречно вживаючи окремі наукові поняття.
6	Учень / учениця: застосовує інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії, наводить прості приклади; виконує самостійно частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом; розпізнає з допомогою вчителя окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх, зокрема під час роботи в групі; спілкується щодо способу виконання дослідницького та/або творчого завдання, доречно вживаючи основні наукові поняття.
7	Учень / учениця: виокремлює у запропонованих джерелах потрібну інформацію; відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом самостійно або в співпраці з однокласниками, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх; долучається до обговорення окремих етапів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить окремі аргументи й приклади.
8	Учень / учениця: порівнює, зіставляє наукову інформацію з обраних джерел про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, порівнює матеріал за визначеними ознаками; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення процесу та результатів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить аргументи й приклади, доречно використовуючи наукові поняття.
9	Учень / учениця: аналізує інформацію з різних джерел щодо мовних і мовленнєвих одиниць, мовних і літературних явищ, упорядковує / представляє її в різні способи;

	виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі, відомим способом; обговорює результати наукової та/або творчої роботи, доречно коментує їх, спираючись на знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища
10	Учень / учениця: інтегрує істотну й потрібну інформацію з різних джерел, виявляючи проблеми, що можуть бути досліджені науково, визначає способи використання досліджених одиниць і явищ у власній творчості; виконує дослідницькі та/або окремі творчі завдання самостійно або в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; аргументує власну позицію щодо наукових та/або творчих питань, зокрема в межах вирішення спільних завдань, спираючись на авторитетні джерела.
11	Учень / учениця: узагальнює й оцінює за визначеними критеріями наукову інформацію щодо мовних і мовленнєвих одиниць, мовних і літературних явищ; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; використовує мовні засоби для втілення творчих задумів, виявляючи власні вподобання; розвиває наукові / творчі ідеї учасників обговорення, вибудовує логічну аргументацію на основі знань про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища.
12	Учень / учениця: оцінює отриману з різних джерел наукову інформацію про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, доцільно використовує її в дослідницькій і творчій діяльності; виконує самостійно або в групі дослідницькі завдання (від постановки проблеми до представлення результатів); оригінально використовує мовні засоби для втілення творчих задумів; узгоджує різні позиції щодо наукових та/або творчих питань, спираючись на системні знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища й визнаючи можливість множинних поглядів.

Джерела

1. Гнаткович Т. Д., Котусенко О. Ю., Химера Н. В. Оцінювання навчальних досягнень учнів 5–11 класів на уроках зарубіжної літератури: Методичні рекомендації. – Ужгород: Гражда, 2018. – 56 с.
2. **Державний стандарт базової середньої освіти.** Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
3. **Інструктивно-методичні рекомендації** щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році. Лист МОН України від 17.08.2026 № 1/17756-26
4. **Каталог компетентнісних робіт для НУШ:** <https://nus-tasks.net/>
5. Котусенко О. Ю., Михайловська Н. А., Гнаткович Т. Д. Оцінювання навчальних досягнень учнів 5–9 (10–11) класів з української мови та літератури: Методичні рекомендації. – Ужгород: Гражда, 2018. – 96 с.
6. **Методичні посібники** МОН «Як оцінювати в НУШ?»: <https://mon.gov.ua/.../metodychnyi-posibnyk-ia>
7. **Модельні навчальні програми для 5-9 класів нової української школи** [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
8. **Навчальна програма не має копіювати модельну:** що спільного й різного в цих програмах [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/navchalna-programa-ne-maye-kopiyuvaty-modelnu-shho-spilnogo-j-riznogo-v-tsyh-programah/>
9. **Новий освітній стандарт для 5-9 класів** – що це за документ і що він змінює [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nus.org.ua/questions/novyj-osvitnij-standart-dlya-5-9-klasiv-shho-tse-za-dokument-i-shho-vin-zminyuje/>
10. **Наказ МОН України від 14.08.2026 № 1427** Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти — Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/97700/
11. **«Про освіту»** Закон України (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
12. **«Про повну загальну середню освіту»** Закон України (16 січня 2020 р) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2232/>
13. **Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів:** наказ Міністерства освіти і науки України від 04 травня 2026 року № 722, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 24 червня 2026 року за № 922/46316 (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 29 червня 2026 року № 1001). — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-26>
14. **Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів,** наказ МОН від 02.08.2024 № 1093: <https://mon.gov.ua/.../pro-zatverdzhennia-rekomendatsii>
15. **Система та загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів,** наказ МОН від 04.05.2026 № 722, зі змінами: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-26#Text>
16. **Типова освітня програма для 5–9 класів** закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 17.08.2026 № 1430)